

Velja po pošti:

za celo leto naprej .. K 30-
za en mesec .. 250
za Nemčijo cesarstvo .. 34-
za ostalo inozemstvo .. 40-

V Ljubljani na dom:
za celo leto naprej .. K 28-
za en mesec .. K 230
V upravi prejemam metočno .. 2-

Sobotna izdaja:

Za ce o leto .. K 7-
za Nemčijo cesarstvo .. 9-
za ostalo inozemstvo .. 12-

SLOVENEC

Političen list za slovenski narod.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici štev. 6/III.
Rokopis se ne vraca; nefrakirana plama se ne
sprejema. — Uredništva telefona štev. 74.

Inserati:
Enostolna petitrsta (72 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat .. po 30 v
za dva in večkrat .. 25,
pri večjih naročilih primeren
popust po dogovoru.

Poslano:
Enostolna petitrsta po 60 v
izhaja vsak dan izvenčni ne-
delje in praznike, ob 5. uru pop.
Redna letna priloga vozni red.

Govor načelnika S. L. S. dr. IV.
Susteršiča

na zborovanju strankinega vodstva v
torek 18. septembra 1917.

Vodstvo stranke se je zbral v ve-
levažnem, zgodovinskom času, v času,
v katerem je na tehnici usoda vseh
narodov Evrope. Politični položaj se
mora presojati drugače kot v normal-
nih časih. Ko smo pričeli pred 27. leti
kot samostojna stranka, smo gledali le
položaj na Kranjskem, pozneje smo
motrili položaj v celi Avstriji in mon-
arhiji, danes pa moramo gledati in mo-
triti svetovni politični položaj. V seda-
njem štadiju se bliža rešitev vozla, pri-
haja čas, ko bodo padle odločilne be-
sede, ko se bodo izvršili odločilni do-
govori. Ne vidimo še kontur mirovne
pogodbe, ne vidimo še konkretno mož-
nosti miru, a gotovo je, da narodi Ev-
rope gorečo hrepene po dnevu miru. To
je realen fakt, s katerim treba ra-
čunati morajo ga upoštevati in upošte-
vajo ga vojskujoče se države. V to splo-
šno mirovno gibanje je prišlo pretekli
mesec novo dejstvo največjega pome-
na, mirovna nota sv. očeta. V
prvem hipu, ko je to dejstvo buknilo
na dan, je bilo videti kakor bi bil brez-
uspešen korak in da bi bil poziv sv.
očeta glas vpijočega v puščavi. Toda
čim več časa poteka, tembolj se vidi,
da ta glas za svetovni mir nikakor ni
bil prazen.

Nota je bila izdana v izredno mo-
dro izbranem času in ima mnogo več
podlage, kot je svetu znano. Izšla je o
pravem času, ko je hrepelenje narodov
po miru prikipele do vrhunca in
ko se je izkazalo, da mirovna akcija
socialne demokracije — Stockholm — ne obljubuje nobenega uspeha. Socialističnegu miru ne bo. Obratno pa je gotovo, da je sv. oče,
predno je izdal mirovno noto, dobil temeljito informacijo, kajti on je nepo-
sredno ali posredno v stiku z vsemi
vojskujočimi se državami. Dejansko je
sv. oče ujetnik ene vojskujoče države,
toda visoki duh popolne nepristranosti in
imenitne skrbi za človeštvo mu je
pridobil splošno spoštovanje celega
sveta, tudi drugoverniki ga spoštujeo. Sveti oče zavzema danes eminentno
diplomatično pozicijo, ki mu daje mož-
nost informirati se o tendencah voj-
skujučih se držav in ne more se dvo-
miti, da je sv. oče, predno je izdal mi-
rovno noto, porabil vse te možnosti, da

sondira vse prizadete velevlasti. Uspeh
papeževe note je brezvomen. Ne da bi
privedla neposredno do miru. Tega v
danah razmerah ni mogel nihče priča-
kovati in zlasti ne sv. oče sam. Toda
vlade so vsled mirovne note sv. očeta
moralično prisiljene resno pečati se z
mirovnim vprašanjem in zato je ta
nota velik korak naprej do miru in
tega koraka se moramo veseliti. Edino
pravo pot, ki pelje do miru, je sv. oče
začrtal v svoji noti. Vojska je do sedaj
pokazala, da ni mogoče z orožjem po-
polnoma premagati nobene velevlasti.

Sveti oče predlaga v teh razmerah
eden mogoči mir: kompromis med
nasprotujoci i si interesi narodov. Škoda, katero je za-
dala svetovna vojna, se da le popraviti,
ako se vsi narodi sporazumejo, da z
zdrženimi močmi celijo strašne rane,
iz katerih krvavi vesoljni svet. Samo v
solidarnosti narodov za gospodarski in
kulturni napredok leži rešitev. Ta voj-
ska je učila, da je podjavljenje narodov
kaki državi največja napaka. Obratno je v interesu svetovnega miru,
da se zamore vsak, tudi še tako majhen
narod svobodno razvijati.

Govornik preide do vprašanja na-
sega naroda, do jugoslovanskega vpra-
šanja, ki je postal vprašanje za koje-
ga rešitev se ves svet živo zanima. To
vprašanje avtomatično sili v ospredje.
Vzrok temu, da je jugoslovansko vpra-
šanje postal evropsko vprašanje je
priči neposredni povod svetovne voj-
ske in drugič pohlep Italije po jugo-
slavanski zemlji. V jugoslovanskem
vprašanju je razločevati dvojno akcijo
z dvojno tendenco. Ena je v jugoslovanski
odboru v Londonu, v katerem delajo nekaterniki na lastno roko,
ker nimajo mandatov od narodov, iz-
vzemši Srbe, v kolikor so zastopani po
svoji vlad. Na drugem tiru teče akcija
v okviru naše monarhije, odnosno ak-
cija jugoslovenskih poslanec v av-
strijskem državnem zboru. Tako zvani
»krški pakt«, ki ga je sklenil londonski
jugoslovenski odbor s srbsko vladu, zahteva
edinstvo Jugoslovanov (Srbov, Hr-
vatorjev in Slovencev) pod žezлом dinasti-
je Karadjordjević. Ta »pakt« obrača
tedaj svojo ost naravnost zoper obstoj
našega cesarstva in uresničenje tega
paktu je le mogoče, če se Avstrija po-
polnoma premaga — kar pa je abso-
lutno izključeno. — Temu nasproti sto-
ji naša deklaracija. Deklaracija »Jugo-
slavanskega kluba« ima jasno in pre-
cizno vsebino: Jugosloveni hočemo biti
skupaj, imeti svojo državo, brez tuje-
rodnega gospodstva, a pod habsbur-

škim žezlom. Politika, započeta s to
deklaracijo, je načeloma pravilna in v
sedanjih razmerah tudi neobhodno po-
trebna.

Bila bi velika politična napaka, ako ne bi bili podali te deklaracije.
Pokazati moramo da eksistiramo in da
samo edini. Razgrniti moramo odkrito
svoj maksimalni program, podprtajoč
z vso jasnostjo in odločnostjo, da ga
hočemo izvesti le pod habsburško-lo-
renškim žezlom. Naš program pome-
nya tedaj o jačenje našega cesarstva
na najnevarnejših in najvažnejših me-
jah. In ta deklaracija ima pred krf-
skim paktom to prednost, da je odda-
na od legitimiranih narodnih zastopnikov.
Napačno bi bilo ako bi danes stali
v poslanski zhronici Jugosloveni raz-
biti, kakor nekdaj. Vezati nas mora
formalna in programatična edinost.
Governik je pri tej zadavi od vsega po-
četka pozitivno sodeloval in priporo-
čal, da se sklene deklaracija kot pod-
laga za ustanovitev »Jugoslovanskega
kluba«. Upajmo, da bomo pod žezlom
habsburške dinastije živeli srečne dni
kot svobodno se razvijajoč narod.

Governik nato predlaga v imenu
Izvršilnega odbora resolucije, ki smo
jih že objavili in ki so bile sprejete
soglasno ob viharem pritrjevanju.

Nato je načelnik stranke poročal o
delovanju mednarodne katoliške unije v Curihu, ki se je ustanovila ob njegovem sodelovanju meseca
februarja tek. leta.

Unija ima namen, delovati za zo-
petno približanje in sodelovanje kato-
ličanov celega sveta. Njeno delovanje
je eminentna mirovna akcija, ki
teče na svojem tiru. O tem delovanju
se malo piše, a dela se tim intenzivne-
je in nikakor brez uspeha. Vodstvo
imajo v rokah Švicarji vseh treh na-
rodnosti, ki sodelujejo v popolni slogi
za vzvrašeni smoter. To je važno, ker
imajo nevtralni Švicarji stik s celim
svetom. Sveti oče je ustanovitev delo-
vanje Unije odobril in naklonil sotrud-
nikom svoj blagoslov. — Unija dela
intenzivno in tiko samo za uspeh in
ne za reklamo. Razni narodi so že pri-
glasili svoj pristop k tej mednarodni
organizaciji katolikov celega sveta. V
kratkem se snide stalni odbor, čigar
član je tudi govornik. Ohravnavata se
bodo temeljito vsa pereča svetovna
vprašanja.

Naročite „Slovenca.“

Odgovor cesarja Karla SV. očetu.

Dunaj, 21. septembra,

Odgovor Njegovega Veličanstva na
noto sv. očeta je izročil zunanj minister
20. t. m. papeževemu nunciiju. Slove:

Sveti oče!

Z dolžnim spošlovanjem in globoko
ginjeni smo vzeli na znanje novi korak, ki
ga je podvzela Vaša Svetost izpolnjuč
sveto zvanje, ki ga je Vam poveril Bog,
pri nas in pri glavarjih drugih držav, ki se
vojskujejo, s plemenitim namenom, da bi
se težko preizkušeni narodi dovedli do
sloga, ki jim zopet povrni mir. S hvalež-
nim srcem sprejemo ta novi dar oče-
tovske skrbi, s katero ste, sveti oče, ved-
no posvečali vsem narodom brez razlike;
iz dna svoje duše pozdravljamo gulinjivo
svarilo Vaše Svetosti vladam vseh vojsku-
jočih se narodov.

V tej strašni vojski smo obračali svoj
pogled vedno k Vaši Svetosti kot k tisti
najvišji osebnosti, ki vsled svojega nadz-
meljskega zvanja in po svojem visokem
nazoru poverjenih dolžnosti stoji visoko
nad narodi v vojski in ki ni dostopna no-
benemu vplivanju, zato je bilo mogoče do-
biti pot, ki more privesti, da se urešniči
naša lastna želja in se privede trajni mir,
ki bodi časten vsem delom.

Odkar smo zasedli prestol svojih pred-
nikov, se popolnoma zavedamo odgovor-
nosti, ki jo nosimo pred Bogom in pred
ljudmi za usodo poverjene nam avstrijske
monarhije; nikdar nismo zgrešili visokega
smotra, da postanejo naši narodi prej ko
mogoče deležni dobrobiti miru. Kmalu
potem, ko smo nastopili vladu, nam je bilo
tudi mogoče, da smo skupno z našimi za-
vezniki podvzeli korak, ki ga je že proučil
in pripravil naš slavni prednik, rajni cesar
in kralj Franc Jožef I., da se doseže ča-
sten in trajen mir. V našem prestolnem
govoru, s katerim smo otvorili avstrijski
državni zbor, smo to željo izrazili in na-
glašali, da delamo na tak mir, ki naj opro-
sti nadaljnje življenje narodov od jeze in
maščevalnosti in ki naj varuje veliko ro-
dov pred uporabo orožja.

Naša skupna vladu medtem ni opu-
stila, da je ponovno in odločno, tako da
se je čulo na celiem svetu, izražala voljo
narodov monarhije, naj se prelivanje krvi
konča s takim miron, kakršnega si Vaša
Svetost predstavlja. Osrečuje nas misel,
da so se osredotočevali naše želje od iz-
početka sem na enaki smoter, ki ga Vaša
Svetost danes označuje za takega, po ka-
terem naj se stremi, smo natančno pro-
učili zadnje doše nam konkretne in prakti-
čne nasvete Vaše Svetosti in izvajamo
sledče zaključke:

LISTEK.

Zlatomašnik p. Kalist Medič.

Zlatomašnik bod pozdravljen ... Ka-
ko lepo zveni starodavna a vedno nova
melodija z varijanto: novi ali zlatomašnik.
Nova maša je za vsako slovensko mater,
za vernega Slovenca, najpomenljivejši pra-
znik, ki mu ostane v prijetnem spominu do
groba.

In zlata maša — čez 50 let! Dolga do-
ba v človeškem življenju, posebna milost
katoliškemu duhovniku — praznik zahvale... Pač zlatomašnika ne spremja k ol-
tarju Gospodovemu njegova mati ne oče.. Ta se veselita že leta in leta tam gori v
večni slavi. In vendar je zlata maša tudi
za jubilanta redko slavje, polno sponinov,
ljubkih in še več trpljenja polnih; saj je na-
mestnik Gospodov. Poklic njegov je častit,
prepieten s trpljenjem, pa tudi blagoslov-
ljen z nepopisnimi milostmi — sadovi nje-
govega dela, pridobljenimi v dolgi dobi pol-
stoleja — 50 let.

Jubilant g. p. Kalist Medič se je rodil
24. aprila 1844 v Črnučah. Rodbina Medi-
čeva je bila takratnim Ljubljancem vob-
če priljubljena. Da sta verna doditelja vzor-

no vzgojila svoje otroke, spričuje nam naš
jubilant. Po dovršenih študijah z zrelost-
nim izpitom bi se bil lahko posvetil kateri-
koletu svetnemu stanu, saj je bil sin imo-
vitih staršev. Toda njegov vzor je bil sveti
Frančišek. — Postati je hotel njegov du-
hovni sin ter je vstopil v redovni stan sv.
Frančiška. Preoblečen je bil 28. avgusta
1863, navadne objube je napravil 1. sept.
1864, slovesne 30. oktobra 1866 in bil po-
svečen 15. oktobra 1867.

P. Kalist je vnet posnemovalec sve-
tega Frančiška: njegovo življenje je molitev,
trpljenje in delo.

Po dovršenih študijah nastopi kot pro-
fesor v Novem mestu, kjer je poučeval
mladino več let; bil je strokovnjak na svo-
jem mestu. Čez nekaj let je bil poklican v
Pazin, nato v Ljubljano k župni frančiš-
ški cerkvi, kjer je deloval kot kapelan od
l. 1871. do 1879. S svojo prijaznostjo in go-
rečnostjo v svojem poklicu se je hitro vsem
prikupil, slovel je kot izborni govornik in
moder izpovednik.

Njegovo zmožnost so predstojniki vpo-
ševali ter mu izročili vodstvo največje
ljubljanske župnine. 18 let je bil župnik pri
Frančiškanih. Ta doba je delo na vseh pol-
jih njegovega poklica: prenovil je župno
cerkev znotraj in zunaj. Lavretanska kapela
je njegovo delo. Kako so mu bila na-
klonjena srca njegovih župljakov, spričuje
dejstvo, da je v teh letih izdal nad 140.000

K za prenovljenje župne cerkve. Saj so ga
župljani zares ljubili in mu vsako željo v
čast božjo radostnim srcem izpolnili. Žal,
one medsebojne vezi med duhovništvom in
ljudstvom ni več, pa tudi ne onega spo-
ščevanja kakor v minoličnih časih. Spominjam
se iz otroških let kako rade so ljubljanske
družine prihajale na Brezje in na blejski
otok; med njimi je bil častiti župnik pater
Kalist. V čast so si šele, da je prihitek z
njimi in zanje opravil sv. mašo pri oltarju
milosti polne.

Komu ni znana ljubka cerkev Matere
božje na Rožniku! Tam izza zelenega go-
zda na vrhu griča pozdravlja naokoli vse,
ki hite v Ljubljano, pozdravlja Gorenje,
Notranjce in Dolenjce. Vsak tujec radostno
pogleda iz vlaka ter občuduje krasno lego
Rožnika z lično cerkvico. In to cerkvico,
ljubljenko svojega srca, je posebno odli-
koval z skrbnim delom: trije oltari, kame-
nita prižnica, tlak, krase svetišče Marijino.
Za notranjo opravo tega Marijinega
svetišča, so mu župljani v teku let daro-
vali nad 40.000 K. Kaj pomenijo označene
vsote v onem času, si lahko mislimo.

Gospod jubilant je visoko naobražen
v teoloških in svetnih vedah, posebno se
odlikuje v cerkvenem pravu; k njemu so
hodili iskat sveta duhovni tovarisi, pa tudi
našli vedno ugodno rešitev. Njegovo
spretno ptero je znano cerkveni in svetni
gosposki.

V priznanje njegovih zaslug ga je ne-
pozabni vladika, knezoško ljubljanski Mi-
sija,

Z močjo globoko vkořenjenjene prečanja pozdravljamo vodilno misel Vaše Svetosti, da mora sloneti bodoči svetovni red z izločitvijo sile orožja na moralni sili pravice, na gospodstvu mednarodne pravičnosti in postavnosti. Prešnja nas tudi nada, da bo povišana pravna zavest človeštva. Usodepolna zveza raznih dogodkov je leta 1914. upolnil razvoj ne nadoma pretrgala in izpremenila Evropo v krvavo bojišče.

Uvažajoč pomembnost, ki jo ima sporčilo Njegove Svetosti, je cesarska vlada pobude, ki jih nota vsebuje, resno in vestevo pretehtala. Posebne odredbe, ki jih je ukrenila v najožjem stiku z zastopniki nemškega naroda za posvetovanje in odgovor na dana vprašanja, pričajo, kako zelo ji je na srcu, da v zvezi z željami Njegove Svetosti in mirovno izjavo državnega zborna dne 19. julija t. l. najde porabne temelje za pravčen in trajen mir.

S posebno simpatijo pozdravlja cesarska vlada vodilno misel mirovnega klica, v kateri Njegova Svetost na jasen način priznava v prepričanju, da mora v bodoče na mesto materielne sile orožja stopiti moralna moč pravice. Tudi mi smo prevezeti prepričanja, da more bolno telo človeške družbe ozdraviti le po okrepitvi pravne moči pravice. Iz tegabi pomnenju Njegove Svetosti sledilo istočasno znižanje bojničkih moči vseh držav kakor tudi ustanovitev obveznega razsodiščkega postopanja za mednarodna sporna vprašanja. Strinjam se z naziranjem Njegove Svetosti, da predstavljajo gotova pravila in zagotovitve za sitočasno in vzajemno omejitev oboroževanja na suhem, na vodi in v zraku, kakor tudi za pravo svobodo in skupnost viškega morja tiste predmete, v katerih obravnavi mora najti svoj prvi, mnogo obetajoči izraz novi duh, ki naj vlada v bodoče v medsebojnih odnosačih med državami. Potem bi bila brez drugega dana nalog, da se pojavljača se mednarodna nesporazumljivost ne rešijo z mobilizacijo bojnih sil, marveč z mirnimi sredstvi, posebno potom razsodiščkega postopanja, katerega veliki mirovni pomen z Njegovo Svetostjo v polni meri priznavamo.

Ce se, kar najprisrčnejše želimo, posreči, da se vojskujoči zedinijo tako, da se uresničijo vzvisele misli in se s tem zajamči neoviran nadaljnji razvoj avstrijski monarhiji, ne bo težavno, da se lahko zadovoljivo rešijo tudi druga vprašanja v duhu pravičnosti in obzirnosti in medsebojne pogoje obstanka.

Ce se narodi sveta v smislu predlogov Vaše Svetosti prično miroljubno pogajati, lahko vzvjeti trajen mir; narodi lahko dosežejo popolno prostost in naj prevzamejo lahko težka, materialna bremena in se jim otvorijo novi viri blagostanja.

V duhu zmernosti in spravljalosti smantramo, da so predlogi Vaše Svetosti primerni temelj vsebini pogajanj k pripravi vsem pravičnega in trajnega miru in živahnemu upamu, da bodo tudi naše današnje sovražnike prešnje enake misli.

V tem smislu prosimo Vsemogočnega, naj blagovoli blagosloviti mirovno delo, ki ga je Vaše Svetost uvedla.

Čast nam je, da beležimo kot Vaše Svetost zelo pokorni sin

Karel I. r.

Nemški odgovor papežu.

Berlin, 21. septembra. Wolfsoff urad poroča: Odgovor cesarske nemške vlade na mirovno sporočilo papeža Benedikta XV. slove:

Berlin, dne 19. septembra 1917.

Gospod kardinal!

Vaša Eminence je blagovolila Njegovemu Veličanstvu cesarju in kralju, moemu najmilostljivejšemu gospodu z dopisom dne 2. m. m. izročiti sporočilo Njegove Svetosti papeža, v katerem se obrača Njegova Svetost, polna skrbi radi opustošenj svetovne vojne, na državne poglavjarje vojujočih se narodov z gorečim pozivom na mir. Njegovo Veličanstvo cesar in kralj me je blagovolil o dopisu Vaše Eminence obvestiti in mi poveriti odgovor.

Že dolgo časa zasleduje Njegovo Veličanstvo z velikim spoštovanjem in odkritorsko hvaločnostjo prizadevanja Njegove Svetosti, da bi v duhu prave nepristransosti kolikor mogoče oblažil vojno gorje in pospešil konec sovražnosti. Cesar smatra najnovejši korak Njegove Svetosti za ponoven dokaz plemenitega in človekoljubnega mišljenja in živo želi, da bi imel papežev klic v blagor celega sveta uspeh.

Prizadevanje papeža Benedikta XV., da bi utrl pot sporazumu med narodi, je moglo tem gotovejše računati na simpatičen sprejem in prepričano podporo Njegovega Veličanstva, ko je smatral cesar, kadar je prevzel vlado, za svojo prvo in najsvetejšo nalogo, da nemškemu narodu in svetu ohrani blagodati miru. V prvem prestolnem govoru ob otvoritvi nemškega državnega zborna dne 25. junija 1888. je cesar obljubil, da ga ljubezen do nemške armade in njegovo stališče nasproti njej ne bosta nikdar dovedla v skušnjava, da bi dejeli skalil blagodati miru, ako ne bi bili po napadu na državo ali njene zavezničke vojni prisiljeni. Nemška armada naj nam zagotovi mir, in ce bi bil vendar prekršen, naj bo sposobna, da nam ga s častjo pribori.

Cesar je svojo obljubo, ki jo je položil takrat, v 26. letih svoje blagovite vlade kljub vsem mržnjem in izkušnjavam z dejanji dokazal. Tudi v krizi, ki je dovedla do sedanjega svetovnega požara, si je Njegovo Veličanstvo do zadnjega trenotka prizadevalo, da poravnava prepričanje izlepa. Ko se je vojna proti njegovemu želju in volji vnela, je cesar v zvezi s svojimi visokimi zaveznički kot prvi na slovenski način naznani, da je pripravljen začeti mirovno pogajanje. Za Njeg. Veličanstvom je stal dejansko pripravljen na mir nemški narod. Nemčija je iskala v narodnih mejah svobodev razvoj svojih duševnih in materialnih dobrin, zunaj državnega ozemlja pa neovirano tekmovanje z enakopravnimi in enakovrednimi narodi.

Neovirano delo mirnih, v svetu medseboj tekmujocih sil, bi bilo dovedlo do

najvišje izpopolnitve najlemenitejših dobrin človeštva. Usodepolna zveza raznih dogodkov je leta 1914. upolnil razvoj ne nadoma pretrgala in izpremenila Evropo v krvavo bojišče.

Uvažajoč pomembnost, ki jo ima sporčilo Njegove Svetosti, je cesarska vlada pobude, ki jih nota vsebuje, resno in vestevo pretehtala. Posebne odredbe, ki jih je ukrenila v najožjem stiku z zastopniki nemškega naroda za posvetovanje in odgovor na dana vprašanja, pričajo, kako zelo ji je na srcu, da v zvezi z željami Njegove Svetosti in mirovno izjavo državnega zborna dne 19. julija t. l. najde porabne temelje za pravčen in trajen mir.

S posebno simpatijo pozdravlja cesarska vlada vodilno misel mirovnega klica, v kateri Njegova Svetost na jasen način priznava v prepričanju, da mora v bodoče na mesto materielne sile orožja stopiti moralna moč pravice. Tudi mi smo prevezeti prepričanja, da more bolno telo človeške družbe ozdraviti le po okrepitvi pravne moči pravice. Iz tegabi pomnenju Njegove Svetosti sledilo istočasno znižanje bojničkih moči vseh držav kakor tudi ustanovitev obveznega razsodiščkega postopanja za mednarodna sporna vprašanja. Strinjam se z naziranjem Njegove Svetosti, da predstavljajo gotova pravila in zagotovitve za sitočasno in vzajemno omejitev oboroževanja na suhem, na vodi in v zraku, kakor tudi za pravo svobodo in skupnost viškega morja tiste predmete, v katerih obravnavi mora najti svoj prvi, mnogo obetajoči izraz novi duh, ki naj vlada v bodoče v medsebojnih odnosačih med državami. Potem bi bila brez drugega dana nalog, da se pojavljača se mednarodna nesporazumljivost ne rešijo z mobilizacijo bojnih sil, marveč z mirnimi sredstvi, posebno potom razsodiščkega postopanja, katerega veliki mirovni pomen z Njegovo Svetostjo v polni meri priznavamo.

Cesarska vlada bo podpirala vsak predlog, ki ne nasprotuje življenjskim interesom nemške države in nemškega narodpolozaju da. Nemčija je po svojem zemljepisnem položaju in svojih gospodarskih potrebah navezana na mirem promet s sosedji in daljnim inozemstvom. Naoben narod nimata zato toliko povoda kakor nemški, da se namesto splošnega sovražstva in boja uveljavlji med narodi spravljiv in bratski duh.

Kadar bodo narodi, vodenji po tem duhu, v svoj blagor spoznali, da treba v njihovih odnosačih povdarijati bolj tisto, kar edini, nego ono, kar loči, se jim bo posrečilo tudi posamezne še odprte sporne točke tako urediti, da se vsekemu narodu ustvarijo zadovoljivi življenjski pogoji in s tem bo za vedno izključena tudi ponovitev velike katastrofe narodov.

Samo pod temi pogoji se more ustanoviti trajen mir, ki bo pospeševal zopetno duševno zblževanje in nov gospodarski razvit človeške družbe. To resno in odkritočrno prepričanje nas osrčuje k zaupanju, da bodo misli, ki jih je predložila v razmišljanje Njegove Svetosti, smatrati tudi naši nasprotniki kot primerno podlago, da se pod pogoji, ki ne nasprotujejo duhu pravičnosti in položaju Evrope, lotijo priprav za bodoči mir.

Blagovoli Vaša Eminence itd.

(Kanclerjev podpis.)

Njegovi Eminenci državnemu tajniku Njegove Svetosti papeža Benedikta XV., gospodu kardinalu Gaspari, Rim.

Italija in Jugoslovani.

Ob priliku obiska srbskega ministarskega predsednika Pašića v Rimu piše »Idea Nazionale«, da bo ta obisk povzročil, da se Pašić prepriča o velikosti italijanskega naroda. Pašić čisto drugače razumeva krski dogovor kot pa Supilo. Pašić trdi, da bodo v srbskem, hrvaškem in slovenskem cesarstvu Srbi kvare, dočim pravi Supilo, da je krski dogovor njegov triumf; z drugimi besedami triumf katoliške Hrvatske nad pravoslavno Srbijo.

»Il Nuovo Giornale« pravi, da so se končno morale odkriti težnje Pašića, Trumbića in Supila, ki so postavili meje svoje bodoče države do Vidma. Znana je stvar, da so Hrvati in Slovenci za habsburško monarhijo, tako da bo južnoslovensko cesarstvo trajni sovražnik Italije. Koristnejše bi bilo, da se ustanovi neodvisna Hrvatska skupno z Avstrijo in Ogrsko, kot pa da se združijo Hrvati in Slovenci s Srbi, ki so kulturno bolj zaostali. List opozarja na opreznost nasproti Srbom.

»Il Popolo« poroča, da je reklo minister Bissolati, da Pašić še ni pokazal dobre volje nasproti Italiji. Pašić mora prej priznati (torej še ni priznal) londonski dogovor, ki daje Italiji istrsko in dalmatinsko obalo. Šele tedaj si bodo Jugoslovani pridobili prijateljstvo Italije.

Spominjajte se goriških beguncov!

Koncerti komorne pevke Foerstel.

Mi Slovenci imamo neko silno grdo razvado; vsaka kritika boleha na tem, da recenzent v svojem referatu priredeje ali popolnoma raztrga, ali pa vkuje v umetniška nebesa. Srednja pot nam je neznanata. In tako se zgodi, da imamo samo vase zanjibljive »umetnike«. Kdor igra dve leti klavir, je virtuoze; kdor poje eno leto v zboru, je solist; kdor škripalje tri semestre po violinini, — nosi dolge lase in kritizira Ondrička negativno. — To je bilo treba enkrat povedati javno in glasno, ker ta slovenska narodna bolezen je tako razširjena, da je na najboljši poti, da nam zastupi vse javno pojmovanje tiste umetnosti, ki ni dilettantizem, ampak res umetnost.

Pri naših kritičnih razmerah je težko oceniti komorno pevko Foerstel. Vajeni smo samih superlativov že pri raznih šolskih produkcijah, kje naj vzamemo besede, da označimo petkov večer res v superlativih, a da bodo bralci vedeli pri tem, da je običajni superlativ od sinočnega različen.

Doživeli smo dva koncerta, pevskega in klavirskega. Foerstelove sopran ni bogovekaj visok, a izredno zvonek, prikuden, lep in simpatičen. V fortissimu poln in naraven, šepeče v pianissimu komaj slišno, a vendar do zadnjega prostora na galeriji jasno in razločno. Njena dihalna tehniko je dovršena, izgovarjava do zadnje črke razločna; nas je posebno presenetil njen »e« in toni, peti na končnih soglasnikih. O njeni šoli govoriti, bi se reklo toliko, kakor prepisati vse vzor-knjige solo-petja. Samo nastavek najvišjih tonov se nam je zdel malo truden, a ko je glas načinkel in vshajal do moči in zopet upadel in pojeden, smo se čudili, kje in kako je mogoče razpolagati s tolikim dinamičnim znanjem.

Spored je obsegal tri operne arije, Filarova ženitev, Carmen in Lohengrin; od teh je posebno učinkovala Carmenska aria, ki jo je prednašala s tako polno dušo, s tolikim znanjem in tako individualno pozivljeno, da smo bili naravnost frapirani. Wölfov: »On je« in Mahlerjev »Pel sem vesel« sta bila bisera celega večera, tako projizzavati jih ni čulo še tako razvajeno uho. Kdor pa ljubi virtuozen in kopiranje tehničnih težkoč, tisti naj je užival Mahlerjeve »Kdo je izumil pesmice«.

Burni aplavzi so prisili umetnico, da je še tri pesmi dodala in ako bi pela do polnoči, bi jo radi poslušali. Seveda je peva nemško, a to nas ni ženiralo, smo čuli vsaj enkrat pravilno nemško izgovarjava, ki je pri nas vse preje kot prava.

Lissy Hammerl je res »hammerl« za glasovir. Tehnična popolnost in umetniška prežitost pojemanja sta se združila pri njej v celoto, ki ni vzbudila v nas samo občudovanja, ampak nas je s silo dvignila do sebe. Kako je igrala izlive in prelive, kako je komaj slišno ob prestissimu udarjala ob tipke, kako suvereno je ob fortissimu pel v vso telesno silo proizvajani glas. Kopiranje in grmadjenje tehničnih težkoč — vse je igrača. Brahmsova »rapsodija« nas je na mah pridobila zase in ko je igrala ob dodatku samo z levico, se frenetičen aplavz ni hotel poleči.

Kot spremjevalka je silno diskretna in spojeni s pevko v eno samo celoto. Vpete in vigrane ste tako druga v drugo, da za las ne divergirati. Pa vse to tako naravno in neprisiljeno, da smo mislili, da spremja in poje ena sama velika umetnica.

Hiša nabito polna, srca vseh razigrana, užitka poln večer! Dal Bog, da i v najkrajšem času imeli zopet priliko doživeti prav tako lepih trenotkov. —d—d—

Nočna politika.

Protiv Vsenemcem.

Včerajšnja »Arbeiterzeitung« prima oster članek proti politiki Vsenemcem v Nemčiji ki bi radi anektiral celi svet. Člankar izvaja med drugim: Vojno bomo dobili le tedaj, če jo dobimo istočasno proti ententi in proti Vsenemcem. Naš klic velja: Sah Vsenemcem povsod, kjer je doma nemška govorica...

Predsedstvo hrvatskega sabora pri cesarju.

Dunaj, 17. septembra. Danes je sprejel cesar odposlanstvo hrvatskega sabora v posebni avdici in Reichenau. V tem odposlanstvu so bili: predsednik sabora dr. Bogdan Medaković in ob podpredsednika dr. Pero Magdić in dr. Edmund Lukinić. Cesarja je pozdravil dr. Medaković in mu predložil adreso hrvatskega sabora. Nato je cesar odgovoril v nemškem jeziku:

»Ponovno izjavo o Vaši tradicionalni zvestobi in pravrnjenosti nasproti Moji hiši sprejemem s posebnim zadovoljstvom. Za to so dali sinovi Hrvatske trajni dokaz s požrtvovalno vztrajnostjo dokazanim junaštvom tekom te tako dolge vojske. Veselim se, da označujete za temeli Vašega političnega de-

lovanja ono s stoletno zgodovinsko preteklostjo in zakoni utrjeno zvezko, ki obsegajo eno in isto državno zajednico krone sv. Štefana. Za obvarovanje te državne skupnosti morete Vi, za Vaše v okviru zakona ustanovljeno delovanje ki gre za konsolidiranjem kakor tudi za kulturnim in gospodarskim razvojem hrvatskega naroda, računati na tisto Mojo blagonaklonjenost, ki so jo vedno imeli Moji predniki na prestolu za hrvatski narod.« Nato je cesar še dodal hrvatski: »Za Vašo zvesto udanost izrazite tudi pred saborem Našo kraljevsko hvaležnost.«

Italijansko poveljstvo napoveduje odločitev in konec vojske.

Karlsruhe, 21. septembra. Z italijanske meje: Angleški listi poročajo, da je izdalo italijansko vrhovno poveljstvo armadno povelje, ki napoveduje odločitev in konec vojske.

AVSTRIJSKO URADNO POREČILO.

Dunaj, 21. septembra. Uradno se poroča:

no. Rimski župan je brzojavil kralju in Cadorni, da Rim zaupa velikemu zvanju domovine. Kralj je odgovoril, da upa na zmago, ki bo dičila hrabrost armade in vtrajnost naroda. General Cadorna je odgovoril, da se armada bori z istim zaupanjem, s katerim je vkorakala skozi Porta Pia v Rim, zdaj za izpopolnitev velikosti in prostoti domovine.

Francozi in Angleži proti pobunam v zgornji Italiji.

Genf, 21. septembra. Iz Lyona: V Italijo so odrinili večji oddelki Francozov in Angležev, do potlačitve vedno večje nemire v severnih italijanskih mestih. Italijanske čete namreč nočejo nastopati proti demonstrantom in se udeležujejo demonstracij.

Ameriški topovi na Krasu.

Genf, 21. septembra. »Journal de Genève« javlja iz Chiassa: Mejo so zaprli, ker pošljajo ameriške topove na Kras.

Zakaj potuje Viktor Emanuel v Pariz in London.

Berlin, 21. septembra. Iz Haaga javlja »Kreuzzeitung«: Viktor Emanuel odpotojuje v Pariz in v London iz raznih političnih razlogov. Pregovoriti hoče zavezničke, naj mu pri osvojitvi Trsta pomaga. Najzasljeničešim je 11. soška bitka pokazala, da Italijani sami ne bodo nikdar vkorakali v Trst. Grozi revolucija, ki bi spravila na višek mirovno stranko. Zahodne velesile naj pošljajo zato en milijon vojakov na italijansko bojišče in od tam korakajo na Dunaj. V Haagu dvomijo, da bi Viktor Emanuel pridobil zavezničke za svoj načrt.

Trejja bilka za flandrijsko obrežje.

Na Flandrskem se bije tretja bitka. Prva napadalna skupina, približno 150.000 mož, ni nikjer dosegla točk, ki naj bi jih bili prvi dan bitke. Sovražni naval se je zrušil na obrambi četrte nemške armade, katere bojno črto so vtrsnili le na nekaterih točkah, ki pa operativno niso važne. Hindenburg se namreč v Franciji tako brani, da se ne drži trdne črte, marveč drži le odseke. Ni važno, če sovražnik nekaj kilometrov pridobi. Sovražnik bi rad osvojil flandrsko obal in uničil opiralniča podmorskih čolnov. Prvi angleški sunek se je ustavil že 20. t. m. Pričakuje se, da bodo Angleži bitko nadaljevali.

NEMŠKO URADNO POREČILO.

Berlin, 21. septembra. Veliki glavni stan:

Bojna skupina kraljeviča Rupreta Bavarskega.

Čete četrte armade, ki se bore pod vodstvom generala pehotе Sixta pl. Armina, so prvi dan tretje bitke na Flandrskem uspešno prestale.

Streljanje začasnih dni je že kazalo, da se Angleži močno pripravljajo na nastop, a 20. septembra je zbral sovražnik v največji meri bojna sredstva na okroglo 12 km bojni črti. Za silovitim valom najmočnejšega bobnečega ognja iz topov in metalcev min vseh kalibrov je napadlo v tesnem napadnem pasu med Langhemarckom in Hollebeke vsaj 9 angleških divizij, med njimi več avstralskih; zelo so jih podpirali oklopni vozovi in metalci plameni. Med napadom, ki se je valil sem in tja, je prišel sovražnik do en kilometer globoko v naš obrambni odsek. V Paschendaele in Gheluveldu je sovražnik od časa do časa napredoval. Zahodno od Passchendaele ga je potisnil naš protinapad nazaj. Južno od ceste Menin-Ypern je ostal del ozemlja v sovražnikovih rokah. V vseh ostalih odsekih bojišča so vrgle naše čete z žilavo, vztrajno borbo Angleže z najtežjimi izgubami za nje do poznega popoldne nazaj na polje udrtin našega bojnega pasu; odtam zvečer nove v ogenj vržene sovražne ojačbe niso več pridobile tal. Kraji, ki leže v bojnem odseku, so vsi v naši posesti. Danes zjutraj Angleži dozdaj boja niso nadaljevali. Kakor v prejšnjih bitkah na Flandrskem je tudi zdaj vodstvo s četami storilo vse v najvišji meri.

Pri ostalih armadah zahodnega bojišča, na vzhodu in na Balkanu nobenih posebnih dogodkov.

Prvi generalni kvartirni mojster pl. Ludendorff.

Nemško večerno poročilo.

Berlin, 21. sep. zvečer:

V Flandriji se je povečal topniški boj. Zvečer krajni boji pehote.

Bitka v Flandriji.

Berlin, 21. septembra. Wolffov urad poroča: Prvi dan tretje velike flandrske bitke se je zopet končal z uspehom nemških čet. Boj se je vršil z izredno veliko množico ljudi in materijala. Po angleškem priznanju so se divizije na ostali bojni črti

odpovedale zamenjavi, da bi imeli na razpolago za naskok večje število svežih čet. Na polju lijakov v obrambnem ozemlju se je pričel obupen boj. Že tu je bila zlomljena angleška napadalna moč. Angleškim oddelkom se je sicer posrečilo pridobiti na ozemlju v smeri Paszhendaele in Gheluvel, ali v navzkrižnem ognju nemških strojnih pušk, ki so se končno od strani in z hrbtom Angležev pojavile iz lijakov in jarknih gnezd in prisile v zapiralni ogenj nemških baterij, je obstal tudi tukaj angleški napad. Takoj pričetni in močno zastavljeni protisunek je vrgel Angležev v polje lijakov obrambnega pasu. Takoj popoldne smo ustavili angleški napad. Popoldne so bile sicer naznajene nove angleške moči da korakajo, vendar ni prišlo do nobenega novega obsežnega sunka. Angleške izgube so strašne. Glavno breme bitke so nosili Avstralci in Škoti.

Angleško uradno poročilo.

20. septembra. Danes zjutraj smo napadli na široki bojni črti. Vzhodno od Yperna zadovoljivo napredujemo. Naše čete so že važne postojanke vzele.

Letalni napad na Metz.

Berlin, 21. sept. V nedeljo so vrgli sovražni letalci v Metz nad 150 bomb. Dva meščana sta ubita.

Angleži izstrelili 100.000 plinastih krogel.

Haag, 21. sept. Na postojanke ob poti iz Yperna v Meessen so izstrelili Angleži 100.000 plinastih krogel in napadli s 54 tanki, 80 oklopнимi avtomobili in s 150 stotnijami.

Novi francoski ministrski predsednik hladno sprejet.

Berlin, 21. sept. Wolff poroča, da je francosko časopisje Painlevejovo izjavo hladno sprejelo in da želi energično vlado.

Nemci prebili rusko bojno črto pri Jakobovem.

Berlin, 21. sept. zvečer:

Na levem bregu Dvine so prebile naše čete ruske postojanke severozahodno Jakobovega. Doslej se poroča, da so ujeli nad 1000 mož in zaplenili več topov.

Odbiti napadi.

Dunaj, 21. sept. Iz vojnega tiskovnega stana poročajo:

Od tukaj se ne more poročati o kakih posebnih bojih. Napadalni poizkusi proti odseku armadne fronte generalnega polkovnika nadvojvode Josipa so bili odbiti. Sicer na celi bojni črti le zmerno topniško delovanje. Neki c. in kr. letalec je sestrelil v zračnem boju neko sovražno letalo.

Rusko poročilo.

19. septembra. Zahodno bojišče: Operacije so se omejevale na streljanje v raznih odsekih pozorišča.

Rumunski bojišče: Rumuni so napadli pri Očni odsek sovražne postojanke južno od Goreshti in so zasedli neko višino. Na ostalem pozorišču so streljali s puškami, in sicer močnejše severno od Iresti in vzhodno od Gerlesci.

20. septembra. Sovražna pehota je podvzela 19. t. m. ofenzivo v smeri Rige vzhodno od Lemburga. Vznen protinapad Letov in sijajno sodelovanje topništva je vrgel sovražnika z velikimi izgubami zanj nazaj.

Rusija ni zavezana proti posebnemu miru.

Stockholm, 20. sept. »Novo Vreme« zagotavlja, da Rusija ni pristopila londonski pogodbi proti posebnemu miru.

Vlada Kerenskega za nadaljevanje vojske?

Iz Pariza poročajo: V začetku zborične seje je prebral Deschanel brzovjavko ruskega zunanjega ministra, v kateri pravi, da je volja Rusije nadaljevati boj do zmage.

Petrograd se izpraznjuje.

Genf, 21. sept. Iz Petrograda: Tuji zapuščajo večinoma mesto. Zmeda med političnimi strankami in oblastmi traja dale, posebno, ker še slučaj Kornilova ni pojasnjen. Direktoriju petih članov, ki ga je sestavil Kerenski, izvršilni odbor delavskega in vojaškega sveta ne zaupa. Kerenski se najbrže predstavi demokratičnemu kongresu 25. t. m. z novim ministervom in dela na to, da bo imenovan za prvega predsednika ruske republike. Levo krilo delavskega odbora pa nasprotuje tako kadetom, kakor Kerenskemu in dela na diktaturo revolucionarja proletariata.

Sprava med Kerenskim in Kornilovom.

Baselj, 21. sept. Iz Petrograda: Kerenski je izjavil, da so vodili Kornilova zgori domoljubni nagibi in da ga vlada ne bo sodniško zasledovala. Ni izključeno, da se bosta Kerenski in Kornilov sprijaznila.

Kornilove čete še vedno pripravljene na boj.

Stockholm, 21. septembra. Ruski listi javljajo, da se nahajajo Kornilove čete še vedno blizu Petrograda nasproti Kerenski-

jevim četam; grade strelske jarke in žične ograje in se pripravljajo na boj. Pogajanja z njimi še niso uspela.

Kozaki v Rostovu.

Rotterdam, 21. septembra. »Daily N.« poročajo iz Petrograda: V Rostovu so zazgali arzenal in vsa državna poslopja. Kozaki gospodarijo mestu.

Pogajanja delavskega in vojaškega sveta s kozaki.

Petrograd, 21. sept. (K. u.) Agentura: Delegati delavskega in vojaškega sveta so se pričeli včeraj telefonično pogajati z namstnim hetmanom donskih kozakov v Novem Cerkasku z ozirom na razmere med vladom in samoupravo.

Novo Čerkask, 21. sept. (K. u.) Agentura:

Na zboru odposlancev članov samouprave kozakov je hetman Kaledin več časa govoril o stališču nasproti začasni vladni. Odločno je izjavil, da ni nikdar delal na človekite starega vladnega načina in tudi ne za politično odcepitev donskih kozakov od Rusije. Ponovil je, da o Kornilovem pokreku ni nicesar znal. Sklenil je: Ne bom se skrival za hrbte kozaških čet. Pripravljam se, da grem pred sodišče, kjer pojaci vse svoja dejanja.

Očit delavskega in vojaškega sveta odstopil.

Petrograjska agentura javlja: Ker je bil v plenarni seji delavskega in vojaškega sveta sprejet sklep maksimalistov, naj državno oblast prevzame svet, je celokupni odbor del. in voj. sveta t. j. Čejdze, namestni predsednik Misimov, Gocad (?), Skobelj, Cereteli in Černov, odstopil. Novi odbor se izvoli v prihodnji seji.

Nastop novega vojnega ministra.

Petrograd, 21. septembra. (K. u.) Vojni minister Verhovskij je v glavnem odboru delavskega in vojaškega sveta izjavil, da se bo predvsem posvetil notranji preosnovi armade, ki naj brani Rusijo proti zunanjim in notranjim sovražnikom.

Bivši vojni minister navaden vojak.

Petrograd, 21. septembra. (K. u.) Agentura: Bivši vojni minister Savinkov je vložil prošnjo, da me vstopiti kot navaden vojak v neki naskakovalni bataljnu.

Zarota proti Kerenskemu.

Genf, 21. sept. Iz Švice se javlja: Bivši ministri Nekrasov, Plehanov in Černov so delali skupno s Kornilovom na padec Kerenskega, a Kerenski se jih ne upa dati zapreti, ker so preveč priljubljeni.

Maksimalist podžupan v Petrogradu.

Za podžupana v Petrogradu je izvoljen maksimalist socialni demokrat Lunatčarski.

Suhomlinov na zatožni klopi.

Petrograd, 20. septembra. (K. u.) Agentura: V Suhomlinovi razpravi je pričel govoriti državni pravdnik, ki v popolnem obsegu vzdržuje obtožbo radi izdajalstva.

Na jugu.

Nemško večerno poročilo.

Berlin, 21. sept. zvečer:

Zahodno Ohridskega jezera se je izjavil francoski napad.

Na morju.

Nemške podmorske križarke.

Kodanj, »Tidens Tegn.« poroča, da operira v skupinah 300 nemških podmorskih čolnov. Najnovejši podmorski čolni, križarke, obsegajo 1500 ton, posadka šteje 40 do 50 mož. Polagajo predvsem mine.

Prelom mei Nemčijo in Argentinijo.

London, 20. septembra. (Kor. urad.) Zentral News javlja iz Buenos Airesa 20. t. mes.: Argentinski senat je sklenil z 23 proti 1 glasu, da se prekinejo diplomatski odnosi z Nemčijo.

Haag, 21. septembra. Iz Buenos Airesa: Na prelom z Avstrijo se ne misli.

Mirovni pokret.

Približanje med Vatikanom in italijansko vlado.

Berlin, 21. septembra. (Kor. ur.) »Berliner Tageblatt« poroča po »Petit Parisien« iz Rima: Zadnje čase so se visoki politični dostojanstveniki osebno razgovarjali s cerkvenimi dostojanstveniki Vatikana. Slo je najbrže za zadnjo noto sv. očeta. Od 1. 1848. (!) se je prvič zgodilo, da so se med kurijo in kraljevino Italijo visoki funkcionarji neposredno razgovarjali.

Mirovni pokret v Angliji se krepi.

Berlin, 21. septembra. (Kor. ur.) »Daily Mail« in »Morning Post« svarita pred vedno močnejšim mirovnim pokretom na Angleškem, ki je kriv stavki in odpora proti brambini dolžnosti.

Mirovna liga v Združenih državah.

Berlin, 21. septembra. (Kor. ur.) Wolfs: Mirovna l

steršič je pa rekel, da je pri stilizaciji jugoslovanske deklaracije sodeloval, da je on zahteval, naj se besedilo deklaracije prej sestavi, predno se sestane klub, da bo tako deklaracija podlaga kluba. To in nič druga je resnica. Zakaj trositi torej laži, ko je treba odkritosrčnega skupnega dela. — Nadalje »Slov. Narod« trdi, da je »Slovenec« napačno poročal o zaupnici dr. Susteršiču in da se glasovanja ni vzdržalo 12, ampak 21 članov. Tudi to je preobrnjena resnica. Resnica je to, kar je »Slovenec« poročal: glasovanja se je vzdržalo 12 članov in je bila zaupnica sprejeta soglasno z 69 glasovi. — Nadalje »Narod« piše: »Kakor čujemo, je glavni pogoj za poravnavo, ki ga stavi Krekova skupina, odstranitev dr. Susteršiča kot načelnika stranke.« Tudi to ni resnica. Opozicija takega pogoja ne stavljata in bi bila taka zahteva tudi brezmiselnna. To se bo tudi tem manj zgodilo, ker to željo izreka »Slov. Narod«. »Slov. Narodu« torej priporočamo, naj vzljubi resnico, ako mu je resno do narodnega združenja, do katega se preko kranjske S. L. S. ne more priti. Vsak list, komur je resno do pametnega narodnega dela, naj pusti, da si stranke svoje razmere same uravnajo. Da S. L. S. za to »Slov. Naroda« ne potrebuje, je jasno.

— **Cenjenim naročnikom!** Na mnoge pritožbe glede zapoznelega prejemanja »Slovenca« v zadnjih dneh odgovarjam, da žal zasedaj ne kaže drugega kot potreti. Uprava sicer prejkosej vsak dan ob isti uri izroči ljubljanski pošti vso listovo ekspedicijo, toda pošta in železnica ne morata vselej zmagati ogromnega dela in tako pač zastane sedaj ta, sedaj drugi del pošiljatve. — Ako se pa posameznim naročnikom vroča na teden le po nekaj števil, je pa odločno krivda na dostavnem poštnem uradu in naj se taki cenj. naročniki pritožijo naravnost tam ali pa pri poštnem ravnateljstvu. Tu pač velja enaka pravica za slovenske kot za nemške časopise!

— **Družba sv. Mohorja.** Za ravnatelja tiskarne družbe sv. Mohorja in družbine blagajnika je imenovan vlč. gosp. Jožef Zeichen, spiritual pri uršulinkah v Celovcu.

Zagrebški župan arhitekt Janko Holjac je odstopil.

— **Odlifikovanja na državni železnici, tržaško ravnateljstvo.** Prejeli so: vojni križec II. razreda za civilne zasluge: titularna vladna svetnika namestna ravnatelja dr. Otokar Aušedniček in Jož. Kordin; višji žel. svetnik dr. Karl Seemann vitez pl. Treuenwart; višji žel. komesar dr. Henrik Schneider; višji žel. svetnik dr. Aleksander Messner; tit. žel. nadsvetnik dr. Evgen Glücklich, višji železniški svetnik Jožef Sokol, železniška svetnika Maksimiljan Pollak in Oskar Gross, nadzornik Jakob Ciulić, višji železniški in cesarski svetnik dr. Robert Sauter pl. Riednegg, višji železniški komesar Karl Valentinitz, višji nadzornik Karel Steidl, železniški svetnik Edvard Freudlsperger, nadzornik Moric Fuchs, višji železniški nadsvetnik dr. Sigfried Heller, nadzornika Martin Lacinia in Franc Coassi, železniški svetnik Oskar Mandl, vsi v Trstu; stavb. nadkomisar Anton Kos v Novem mestu; stavbni nadkomisar Bohumil Nossek v Trstu; stavbni nadkomisar Ivan Narić v Splitu; stavbni nadkomisar Ferdinand Stolle in zdravstveni svetnik dr. Viktor Massopust, oba v Trstu. — Vojni križec III. razreda za civilne zasluge: stavbni komisar dr. Rudolf Mallner, višji revident Ivan Skarpil, revident Engelhardt Brunold, višji revident Franc Lenček, višji revident Ernest Gozzi in revidenta Rudolf Gross in Anton Zulmin, vsi v Trstu. revident Edvard Harnisch v Rocolu; revident Alojz Mulley, adjunkt Anton Saitz in asistent Robert Herzog, vsi v Ljubljani; adjunkt Ivan Berberović, Slivno; revident Pavel Teichmann v Trstu; adjunkt Rudolf Homa v Gorici; strojni komisar Rudolf Jarolimek in revident Viktor Laner v Gorici; višji železniški zdravnik II. razreda dr. Franc Kogoj na Jesenicah; višji železniški zdravnik III. razreda dr. Jožef Šebesta v Pazinu. — Vojni križec IV. razreda za civilne zasluge: tiskalec Ivan Freistätter, postajni mojster Jožef Simončič, revizor Franc Kresal, železniška oficijantinja Ana Staffler, pisarniški ekspedient Ivan Bizjak, postajni mojster Karel Hynek, vsi v Trstu; postajni mojster Alojz Bukovec, Dobrava; postajni mojster Avgust Duschek, Avče; postajni mojster Karel Pfeifer, Hudajužna; postajni mojster Anton Premer, Vranjica; postajni mojster Ivan Brajnik, Šibenik; višji sprevodnik Ludvik Hutter, železniška oficijantinja Ana de Pero, postajni paznik Ferdinand Pilaum, premikalni paznik Jožef Pichler, vsi v Pušči; skladistični mojster Franc Golnar, Općine; višji sprevodnik Pavel Fugina, višji premikalci Rudolf Sedovnik, Ljubljana; signalni sluha Luka Adam, Herpelje-Kozina; ogibališčni kontrolor Franc Jeraša, postajni paznik Jožef Erbežnik in premikalni paznik Alojz Pavlin, vsi na Jesenici; skladistični paznik Ivan Pfeifer, višji premikalci Simon Hoja, Gorica; delovod-

ja Albert Naufock, Trst; železniški mojster Karel Buchsbacher in Karel Malovrh, Jesenice; železniški mojster Benedikt Sterpin, Gruž; železniški mojster Jožef Jermol, Ljubljana; pisarniški ekspedient Maks Klien, Trst; strojna mojstra Aleksander Mally in Herman Truntschnigg ter strojvodja Alojz Levičnik, Gorica; strojni mojster Franc Kolbitsch; strojvodja Viljem Lange, Trst; delovodja Alojz Hobes, strojni mojster Emil Schigsch, strojvodja Martin Muzzolini, višji kurjač Jakob Cesar, Ljubljana; strojni mojster Jožef Šarić, Split.

— **Vendar enkrat.** Celovški »Mir« piše: 15. septembra se je vrnil na svojo župnijo Marija na Zili vlč. g. župnik Ksavér Meško in ta teden vlč. g. župnik Matjaž Ražun na svojo župnijo v Št. Jakob v Rožu. Vlč. g. župnik Janez Schneditz je odklonil povrnitev na svojo župnijo Lipa nad Vrbo in ostane na svojem posestvu v Št. Ilju. Vlč. g. župnik Kukačka je za časa preganjaj resigniral na župnijo Ukve in vlč. g. Jurij Trunk je že dalje časa na novi župniji v Borovljah. Na njegovo prejšnjo župnijo Sv. Križ na Peravi, znamenito božjo pot, je prišel za provizorja duhovnik nemške narodnosti. Dolgo, dolgo je trajalo, da so nedolžne žrtve piršle do svojih pravic, škode pa, ki so je trpele, jim nihče ni povrnili. Pribijemo pa, da za vse krivice in preganjanja koroški Slovenci še dosedaj nismo dobili prav nobenega zadoščenja in da niti eden izmed krivcev, ki so gonjeno povzročili, dosedaj še ni bil kaznovan. Pač pa nekatere prizadete osebe ponosno nosijo na svojih prsih odlifikovanja za zasluge... Tudi o tem se bo še govorilo.

— **Težko ranjen** je bil na italijanski fronti Boris Kušar iz Kranja, sin pokojnega odvetnika dr. Josipa Kušarja.

General hvali slovensko pesem. Topničar F. Rajner nam piše z bojišča: Naša baterija obstaja večinoma iz samih Slovencev, potem pa veste, da pri nas ne manjka petja. Nekoč smo tudi prepevali slovensko. Slišal nas je naš častnik in nam je rekel, da ne smemo peti, Nemcem pa je bilo petje dovoljeno. Ne dolgo po tem dogodku pa smo bili pojavljeni Slovenci od samega generala. General, ki nas je tu prišel nadzorovati, je rekel: »V najhujšem sovražnem ognju sem slišal prepevati slovenske pesmi, in sovražnik tam, kjer so Slovenci prepevali, ni prodrl.« Od tistega časa nam je dovoljeno prepevati, kar hočemo. Mislim, da bomo imeli Slovenci po vojski boljše stališče. Svobodno se hočemo razvijati, samisyoji hočemo biti na svoji lastni zemlji. Slovenski vojaki smo mnogo, mnogo žrtvovali za Avstrijo in si menda zaslужimo svobodo in mir pred našimi narodnimi nasprotniki. Poprej pa še hočemo premagati kletega Italijana. Ob 11. oživljeni smo bili Slovenci zopet pojavljeni od višjega poveljstva.

— **Slovenska služba božja na Dunaju** se vrši vsako nedeljo ob 4. popoldne v cerkvi sv. Ane v I. okraju, Annagasse. Slovenci in Slovenke že sedaj pridno zahajajo tje; posebno razveseljivo je, da je videti med njimi mnogo vojakov. Marsikdo, ki se čuti v velikem mestu osamljen in tuj, najde ondi med rojaki krepila in tolažbe v teh težkih časih.

— **Velika nesreča** je zadeila v soboto, 15. septembra vobče spoštovanju obitelj Mlinerič od Sv. Trojice v Slov. goricih. Poslali so Mimiko v Radgonu. V Cogetincih so se konji malo splašili in začeli bežati. Sirota je v strahu skočila z voza in z glavo priletelna na kamen. Bila je na mestu mrtva.

— **Smrtna kosa.** Umrla je v Podgorju pri Sevnici gojenka na učiteljišču č. š. sester v Mariboru Marijana Eržen, stara 18 let. — Na Ščavnici je umrla gospodinja Jožefa Krauer roj. Kochek.

— **Mesto tobaka — kamenje.** Iz Krškega se nam poroča: Tatvine tobačne in tobačnih izdelkov, itak pičlo na kazanih tukajšnjih glavnih zalogi, so zadnji čas na dnevnem redu. Skoro nobeni tobačni pošiljatvi več ne priznemo dolgi prsti neznane tatinške družbe, ne da bi se od merodajne strani vsaj poizkušalo izslediti krivce in jih po zaslugu nagraditi. Blago izginja med vožnjo po železnicu. Zgodilo se je celo, da je bilo v zaboljih, došlih na postajo Videm-Krško, mesto tobaka — kamenje! Radi ugleda c. kr. tobačne režije in v interesu prizadetih mnogoštivilnih kadilcev apeliramo nujno na pristojne činitelje, da naredi konec tem neznotisnim rameram ter poskrbe, da dobi tukajšnja tobačna glavna zaloge vsaj zmanjšano količino tobaka nepričrščano in točno. S tem bi se v veliki meri ustreglo hvaležnim kadilcem, pa tudi imejiteljici tobačne glavne zaloge, ki je vsled tatvin oškodovana za svojo provizijo in mora vrhutega iz svojega trpeti voznino in druge stroške.

— **Ponesrečil** se je na postaji Zagorje pri premogokopni družbi kot pomozni delavec zaposleni Ivan Bašelj. Pri nakladanju opeke pa je prišel med železniški voz in tam stojecu oviro. pri-

čemer si je zelo poškodoval oprsje in zlomil rebro.

— **Iz italijanskega ujetništva** sta se vrnila kot invalida pešča 17. pp. Stipo Grgić in Franc Kump.

— **Iz seznama izgub št. 609.** Anton Osvald, 17. pp., ujet; Gole Anton, Grošelj Franc, Judež Franc in Zirovnik Ivan, vsi od 17. pp., ujeti.

— **Padel** je za domovino praporščak Friderik Bezjak, sin nadučitelja Simona Bezjaka.

— **V enem dnevu izgubil soprog in sina.** Dne 17. t. m. sta sekcijskemu svetniku dež. vlade v Sarajevu dvornemu svetniku Kellnerju umrla soprona in 15letni sin na tifusu.

— **Utonil** je dne 16. t. m. na Ljubljani v Slapah 4 leta stari delavčev sin Fr. Fležar. Med vožnjo po vodi mu je padel jopič v vodo. Deček se je sklonil čez čoln, da bi uzel jopič, pri tem pa je izgubil ravnotežje, padel v vodo in utoril. Truplo so našli še isti dan.

— **Zakonski načrt o mladinskem skrbstvu in mladinskem kazenskem pravu** in zakonski načrt o izbrisu kazni je vladu dne 20. septembra predložila poslanski zbornici.

— **Cvetoča jablana.** Pri obiranju jabolka je našel Janez Kristan, p. d. Matizelj, iz Repenj pri Vodicah cvetoča mladiko na jablani s tremi lepo razvitimi cvečami. Ni čuda pri tej gorkoti.

— **Hrvatska knjižara u Sarajevu.** U glavnem gradu Bosne otvorena je ovih dana prva hrvatska knjižara, koja će specijalno držati hrvatske knjige, a do skora će urediti odio za slovensku i bugarsku literaturu. U tom se razlikuje od svih drugih knjižara, koje u prvom redu drže njemačke knjige, a tek onda po koju hrvatsku, dok se slovenskih knjiga nije uopće moglo dobiti u Sarajevu. Poduzeće će imati na skladu sve hrvatske čestite knjige, jer je hrvatska literatura gosta opširna, samo što su knjige velikim dijelom izlazile u pojedinim malim nakladama, vrlo često u nakladi samoga pisca.

— **Komu je kaj znano o kadet-aspirantru Cirilu Osani.** Služil je pri 17. pešpolku, ujet je bil na Rusko-Poljskem dne 8. avgusta 1916. Pisal je na potu v Rusijo zadnjikrat 24. oktobra 1916. Kdor bi kaj vedel o njem se vladno prosi, naj naznani na naslov: M. Osana, Ljubljana, Gledališka ul. 10. Stroški se rade volje povrnejo.

— **V zasedenem ozemlju Srbije** so se dne 1. septembra 1917 otvorili za zasebni poštni promet c. in kr. etapni poštni uradi II. razreda: Kamenica (okrožje Valjevo), Velika Plana in Veliko Orašje. Na imenovane urade se smejo pošiljati: poštne dopisnice, pisma, tiskovine (časniki), blagovni vzorci in zaviti brez označene vrednosti v najvišji teži do 5 kg; od teh uradov: poštné dopisnice, odpulta pisma, tiskovine (časniki) in blagovni vzorci. Ti novi etapni poštni uradi poslujejo glede prej omenjenih dopustnih pošiljek kot vojnopoštni uradi za tamošnje čete, poveljstva, oblasti in zavode.

Ljubljanske novice.

— **Begunska podpora.** Vsi v Ljubljani bivajoči begunci, ki so zaprosili pri mestnem magistratu za begunsko podporo, morajo priti osebno na mestni magistrat (dvorana, srednje poslopje) po izkaznici o istovetnosti, na podlagi katerih se bude podpora izplačevala in sicer v slednjem redu: v torku, dne 25. t. m. begunci z začetnimi črkami A–D; v sredo, dne 26. t. m. črke E–K; v četrtek, dne 27. t. m. črke L–N; v petek, dne 28. t. m. črke O–S; v soboto, dne 29. t. m. črke S–Ž in v pondeljek, dne 1. oktobra vsi oni, ki se niso mogli navedene dni zglasiti iz kakšnega tehnega razloga. Uradovalo se bude vsakokrat od 8. zjutraj do 1. popoldne. Osebno mora priti vsak begunc, ki je izpolnil 14 leta ker bo treba izkaznico vprsto uradnika podpisati. Kdor ne pride po izkaznico, se mu bo nadaljnje izplačevanje podpore ustavilo.

— **Iz Aprovizačni odsek mestne občine včeraj in zboroval.**

— **Iz Šentjakobske prosvetne društvo** vabi k predavanju, ki ga priredi jutri, dne 23. septembra, ob 7. uri zvečer v svojih prostorih. Predava prof. Ivan Mazovec: Jugoslovani en narod.

— **Iz Umrla** je na Marije Terezije česti št. 14 gospa Marija Javoršek, roj. Lukanc, soprona nadučitelja v pok. g. Javorška, v starosti 70 let. Naše sožalje!

— **Iz italijanskega ujetništva** se je oglasil častniški aspirant 2. gor. strel. p. Emerik Aplenc iz Ljubljane. Ujet je bil 19. avgusta na soški fronti in se sedaj nahaja v Palmanova. Zdrav je ter se mu godi dobro. Pismo, ki ga je odposlal 21. avgusta, je došlo včeraj v Ljubljano.

— **Iz Petrolej.** V kapeli sv. Jožeta na Elizabetini cesti vlada zjutraj in zvečer črna tema, ker ni ne električne in ne plinove

razsvetljave. Ali ve kdo, kje bi se dobilo kaj petroleja? Obiskovalci kapele bi bili tako hvaležni, ako bi jim kdo pripomogel vsaj do skromne luči.

— **Iz Padel** je na gori Sv. Gabrijela narednik Mihael Brezigar.

— **Iz Sprememba poseti.** Hišo Terzije Legat v Rožni ulici št. 31 je kupil g. Srečko Magolič, faktor D. Hribarjeve tiskarne. Tovarnik Jakil je kupil hišo pomorskega kapitana Kubelke in odvetniškega kandidata dr. Peterella, veleindustrijev Karel Pollak ml. je kupil viho Weinlich. Rosnerjevo podjetje na Marije Terezije cesti je kupil Viktor Meden. Inženir Remec je kupil hišo stavbenika Viljema Treota v Novi ulici. Kranzovo hišo na Poljanski cesti je kupila mestna občina.

— **Iz Ljubljano zapuste tuk. tvrdke:** Ebenspanger, ki se seli na Ogrsko, Spitzer, ki gre v Gradec in S. Gruscha, ki je kupil znano dunajsko zabavische Ronacher.

— **Iz Uradne ure pri osrednji krušni komisiji na magistratu.** Osrednja krušna komisija na magistratu, Galetova hiša pritličje, posluje vsak delavnik le od 9. do 12. ure dopoldne. Istotam se sprejemajo med uradnimi urami tudi priglasi in odglesi novih strank. Kdor hoče koga priglasiti, mora poleg hišne legitimacije, katero ima vsak hišni gospodar, pristeti tudi policijsko zglašnico. Brez teh listin se ne vpiše nobena oseba v zapisnik za živilske karte.

— **Iz Darovi.** Za bolnega bivšega obrtnika v Trnovem so darovali: Neimenovan 8 K; g. Zupančič 2 K. — Bog plačaj in nakloni še nadaljnih darov!

— **Iz Šopek s petimi angleškimi ključi** se je izgubil na poti iz Podrožnika mimo Kolmannove vile do Bleiweisse ceste. Najditelj naj jih odda proti nagradi Kolodvorška ulica 3 (Drufovka), zaloga črevljev.

Preskrba s krompirjem. Dunaj, 21. sept. (Kor. ur.) Odsek za vojno gospodarstvo je nadaljeval danes svoja posvetovanja. Na dnevnem redu je vprašanje preskrbe s krompirjem. Poslanca Freissler in Remer sta se izrekla proti svobodni trgovini s krompirjem. Nato govorji minister za prehrano Höfer. Podvaja veliko pomanjkanje krmil. Svoobna trgovina s krompirjem je bila na tozadenvi enketi zavrnjena. Letos smo pridelali krog 70 do 80 milijonov meterskih stotov krompirja, nasproti 50 milijonov meterskih stotov v prejšnjem leu in 130 milijonov v normalnih letih. Od 26 milijonov ljudi se 9 milijonov same preskrbuje, 17 milijonov je navezanih na preskrbo od drugod. Galiciji je dala vlada vsled tamošnjih neugodnih razmer v gotovem oziru prednost. Dalje opozarja minister na izredno težavna transportna sredstva. Toda kljub temu upa da bosta dve tretjini žetve že pred zimo prepeljani v določene kraje, tretjina pa bo varno spravljen. Končno izjavlja minister, da odpade na vsako osebo na teden nekaj nad dva kilograma krompirja. Seveda bodo dobili delavci, ki morajo težko delati večje porcije.

Debate so se udeležili še sekcijski načelnik poljedelskega ministrstva Ertl, posl. Dinghofer in finančni svetnik Buresek.

Prihodnja seja se naznani pismeno.

Ogrska koruza dražja nego avstrijska pšenica. Ogrska vladna naredba o zasegi turšice in najvišjih cen zanje določa: Letošnja turšica me priti v promet le potom vojne družbe za deželne pridelke. Samo za pitanje prešičev sme producent od svojega letošnjega pridelka po oblastvenem naročilu in k večjemu 50 odstotkov po odbitku njegove potrebščine v hisi in gospodarstvu preostale množine prodati tudi zasebnim potom. Ta zasebni nakup za pitanje prešičev se more pa izvršiti samo do 31. oktobra 1917. Najvišja cena znaša za 100 kg navadne turšice v septembru in oktobru 42 K 50 vin., potem pa vsak mesec po 50 vinarjev več; činkvantin in druge finejše vrste za september in oktober 45 K 50 vin., potem pa svak mesec po 50 vin. več. V Avstriji stane met. stot pšenice 40 K.

Kararskega marmorja ni več. Uprava kamnolomov v Carrari poroča, da ne more več izvažati dragocenega marmorja, ker je železnica ustavila promet vsled pomanjkanja premoga.

Primorske novice.

O hrabrosti Avstrijev na primorskem bojišču je napisal znani laški vojni poročevalc Barzini lep članek. Divji so boji z golim orožjem. Neki avstrijski vojaki, ki je imel signalno službo, se Italijanom ni hotel udati. Italijanski vojaki so ga prodrli z bajonetni in ga pustili ležati. Nakrat so videli, kako so se s prostora, kjer je ležal ranjenec, dvignile rdeče rakete — signal Avstrijem Umirajoč je avstrijski vojak še izvršil svojo domovinsko dolžnost. Nekega avstrijskega časnika so ujeli Italijani. Od takrat častnik vedno obupno vzdihuje: Ol, in moj general me pričakuje! Tako Barzini. Da, v tem duhu avstrijske armade je skrivnost, zakaj Italijan ne more naprej.

Odlikovanje. Srebrni zasluzni križec s krono je podelil cesar višjim respicijentom fin. straže Rudolfu Mandlu, Martinu Primožiču in respicijentoma finančne straže Juriju Jugoviču in Ivanu Koželju.

Prečastiti gospod delegat za begunce na Kranjskem, dekan in deželni poslanec gospod Rojec naj izvoli v »Slovenec« prijaviti svoje stalno bivališče. Tako nam piše dunajski pomožni begunski odbor.

Ij Smrtna kosa. Umrla je dne 19. t. m. v tukajšnji bolnišnici ga. Beti Marziol, žena trgovca iz Korneburga, v starosti 49 let. Ko je prišla obiskat iz daljnega mesta v Spodnji Šiški bivajočega sina, je nenadoma usodepolno zbolela ter po mučnem bolehanju umrla. — Istotam je umrl 20. t. m. Franc Hudeček, 34 let stari mehanik v pomorskem arzenalu v Pulju, poslednji čas stanoval v Ljubljani, Reber št. 15. — Umrl je v deželni bolnišnici 27 let stari Alojzij Humar, doma iz Kala. N. p. v m.!

— V italijansko vojno ujetništvo sta prišla pri 11. ofenzivi četovodja Franc Hvala in korporal Cejp d. Plesničar, oba od strelskega polka št. 2.

Umorjena bogata begunka? V Putumu na Češkem je doslej neznana ženska pustila zabo, ki je bil ovit z pogrinjalom, kakršnega dobe begunci. V zaboju so bili deli trupla neke umorjene ženske, nekaj delov trupla pa v zaboju ni bilo. Domnevajo, da se je izvršil umor na kakem skritem kraju med Pisekom in Prago in da je umorjena kačka bogata begunka.

Iščejo se Konj Franc in Josip, Šoban Alojzija, Pahor Ivana, Stepančič Ana iz vasi Jamlje (Jamiano), županijo Devin, gla-

varstvo Tržič [Monfalcone]. Kdor bi kaj vedel, kje se te osebe sedaj nahajajo, naj poroča na »Posredovalnico za goriške begunce v Ljubljani«, Dunajska cesta 38/I. — Anton Baudaž, k. u. k. Sturmbatterie der 10. Armee, 4. Komp., 5. Zug, Feldpost 510, poizveduje po družini Baudaž Franc iz Kala na Goriškem. Kdor kaj ve o dotočni družini, naj blagovoli poročati na zgoraj navedeni naslov. — Amalija Gabrijelčič, Zelena jama št. 141, p. Moste, išče svojo mater Marijo Juh, ki je ob 11. ofenzivi šla iz Lokovca ter se je peljala proti Dolenjskem.

Avstrijci, Ogri in Nemci v Zedinjenih državah.

V 95 letih, t. j. od 1820 do 1914, odkar vodijo amerikanski uradi statistiko priseljencev, je prišlo nad 32 milijonov izseljencev v Zedinjene države. Relativno največ izseljencev je z Angleškega in Irške, namreč 8,100.000, iz Avstro-Ogrske 5,482.000 in iz Nemčije 5,482.000. Večina teh izseljencev je že pomrila ali pa se je zopet vrnila domov; povračanje v domovino se je posebno številno vršilo od začetka sedanjega stoletja. Koliko priseljencev stanuje v državi, se dožene vsacih 10 let pri ljudskem štetju; poleg tega se pa v Zedinjenih državah še ugotovi število neposrednih potomcev (sinov in hčera) priseljencev. Iz pred kratkim končanega počila 13. ljudskega štetja, ki se je vršilo 1910, je razvidno, da je od 91,972.000 prevalcev Zedinjenih držav 81,732.000 beločcev, 9,828.000 črncev, 266 Indijancev, ostali pa so Azijati in Oceanci. Od beločcev je bilo 13,348.000 rojenih izven Zedinjenih držav in nadaljnih 18,348.000 pa je v Ameriki rojenih sinov in hčera priseljencev: obe ti skupini se imenujeta »belo prebivalstvo tujega pokolenja«. Kako so med temi zastopani Avstrijci, Ogri in Nemci, kaže slediči pregled:

Avstrijci	1174924	2001559
Ogri	459600	700227
Nemci	2501181	8282618

Tu pa niso všetki oni sinovi in hčere, ki le enostransko (po očetu ali po materi) izhajajo iz Avstro-Ogrske in Nemčije, drugostransko pa iz kake tuje dežele (ne iz Zedinjenih držav). Ako tudi te prištejemo, je znašalo celotno število Avstro-Amerikanec 2,118.271, Ogrske Amerikanec 727 tisoč 556 in Nemcev-Amerikanec pa 8,711.997.

Med v Ameriki rojenimi Avstro-Amerikanci jih je bilo 117.565 mešano avstrijskega in amerikanskega pokolenja, 53.620 rojenih iz zakonov Avstrijev z Nemci, 33.292 iz zakonov Avstrijev in Rusov itd. Materni jezik se je določil pri ljudskem štetju 1910 pri 1,962.839 osebah avstrijskega pokolenja in se je pokazalo, da so med temi daleko najbolj zastopani Poljaki in Čehi, avstrijski Nemci so šele na tretjem mestu. Posamezno je med ameriškimi prebivalci avstrijskega pokolenja materin jezik zastopan slediče:

Materni jezik Število oseb Odstotek		
Češki	515183	26,3
Poljski	494629	25,2
Nemški	275002	14,0
Židovski in hebrejski	197152	10,0
Slovenski	174943	8,9
Slovaški	110829	5,6
Srbohrvaški	99855	5,1
Rusinski	23793	1,2
Ruski	23622	1,2
Slovanski (brez posebne označbe)	21821	1,1
Italijanski	17182	0,9
Rumunski	3706	0,2
Drugi jeziki	5118	0,3
Skupaj	1962839	100,0

Od 275.002 Avstro - Amerikanec z nemškim maternim jezikom je bilo le 3,1% vseh 15. aprila 1910 v Zj. državah navedajočih se oseb z nemškim maternim jezikom. Od prebivalstva s poljskim maternim jezikom jih je bilo 29% iz Avstrije, Čehov pa 95,5%.

Od vseh 8,817.271 oseb, ki so navedle nemščino za svoj materni jezik, jih je bilo iz Nemčije 7,725.698 ali 87,6%, iz Avstrije 275.002 ali 3,1%, iz Švice 263.079 ali 3%, iz Rusije 245.155 ali 2,8%, iz Ogrske 99.412 ali 1,1% itd. Tem Nemcem iz Ogrske pa je nasproti 318.596 Madjarov, 168.636 Slovakov itd.

Nemško govoreči izseljenci izgube v Ameriki hitro svojo narodnost, dobro se prilagodijo in že po prvi generaciji potomcev jih zelo veliko ne zna nemško. Slovani in Madjari pa kaj radi tvorijo sklenjene kolonije, vsled česar se morejo dalje časa ohraniti; toda končno se pa le v amerikanstvu poizgube.

Slovenska vojaška pisma.

(Priobčuje J. H.)

1. Miha piše Neži. — »Draga prijateljica! Preden Ti nadalje pišem, Te prav lepo pozdravim. Sprejel sem Tvojo kartico, za katero se Ti prav lepo zahvalim. Ne zameri, ker Ti nisem mogel takoj odpisati. Ker zdaj imam spet prav malo časa. Ker nam je spet Taljan začel nekaj ruvati. Pa kaj bo naredil siromak, ker je še bolj lačen kakor mi. Ker se gih tako po hribih dere kakor sova. Ondi že vemo, da bo spet grdo vreme. Zdaj Te še enkrat prav lepo pozdravim in tudi vse domače. Prosim za odgovor. Po hribih, dolinah se vlači, pa vriska in vpije; če vganeš, kaj je to? piši.«

2. Mož domobranec naznanja ženi domobranki. — »Draga moja! Poročam Ti, da mojo velikonočno dolžnost po cerkveni zapovedi in po krščanski šegi sem opravil, namreč v tukajšnji cerkvi svete Ane. Za naprej pa ne vem kje in kako in kdaj, ali bom imel še priložnost ali ne, Bog ve, meni je vse to prikrito. Duhovnik-feldpater je Slovenec, vrl fant za nas. Nalogu mi je dal, da naj Ti večkrat pišem, da molite za me in kolikor mogoče tudi jaz za Vas. Ako pa padem, da mi zagotovi, da se pa vidimo tam. Z Bogom. Srčni pozdrav pošiljam.«

3. Prijatelj prijatelju. — »Iz vojnega polja. Dragi prijatelj! Srčna hvala za Vašo karto, ki sem jo danes z veseljem prejel. Ko Vam nadalje pišem, Vas vse skupaj lepo iz srca pozdravim in Vam želim vse dobro. Kako še kaj Vam gre? Meni gre po navadi, mrzlo imamo in snega je čez dva metra in včasi Taljan začne enomalo rentačit, kadar se mu polenta zasmodi. Jaz mislim, da Vas pridev v dveh mesecih zopet obiskat, če mi Bog življenje pusti in me ne bodo snedle uši. Pozdravim Prijatelj Blaže.«

4. France, star soldat, novemu rekrutu. — »Dragi mi prijatelj. Sedaj sem zvezdel, da bodela z Janezom ajnrikala. Le korajšo, pa puško v roke, da preje razbijemo tega prokletega Italijana. Jaz sem še zdrav, pa tudi dosti dobro mi gre, če je že prav 17 mesecev zdaj. Te pa še enkrat prav lepo pozdravim, pa prosim za odgovor. Adijo.«

5. Domobranec v prvi črti domobranu doma na kmetiji. — »Dragi mi! Boditi potolačen. On je prestal in sam Bog ve, kje bomo mi še klicali Marijo na pomoč, in velikonočne praznike pričakujem bolj žalostne, tudi za Vas doma, boste gotovo drugače peli Alelujo, nič si ne moremo pomagati, to je vse božja kazan, to je moje prepričanje, saj ljudsivo se še sedaj ni spokorilo. Z Bogom, Tvoj Tine.«

Razre novice.

Križ na sinagogi. V Kološvaru je na Széchenyjevem trgu v neki hiši bila 28 let židovsk sinagoga. Hiša je nedavno dobila novega gospodarja, ki je židom odpovedal. Židje se zato niso zmenili. Novi gospodar je napravil sedaj na hišo križ in upa, da bo to žide pregnalo.

Ironija usode. V vasi Spomyšli, okraj Roudnice, je moral pred poldrugom letom k vojakom občinski policaj, ki je imel na leto 500 K plača, a njegova žena dobi zdaj mesečno podporo, nič manj nego 492 K, torej na leto 6000 K. Kakšen uradnik bi pač moral biti, da bi imel tako plača ali vsekakor kakšne studije bi moral imeti?

Sočutje z živalmi. V »Berliner Tageblatt« je napisal podlistkar članek o potrebi enačitje zapovedi, ki bi se imela po njegovem mnenju glasiti: »Imej sočutje z živalmi, kakor sam s seboj.« In pravi, da ravno zdaj, v času drugih skrbi, opominja v to žalostna usoda živali, ki je kar grozna. Popisuje nekaj drastičnih slik iz Berolina, kakor: o psih, konjih, pticah, mačkah in pravi, da človek, ki je šel v vojsko, ima pamet, in je vedel, da ga čakajo vse mogoče težave. Ali uboga žival, kateri celo živiljenje ni povečini nič drugega nego tripljenje, je pahnjena brez svoje krvide v stisko. Povod k podlistku je dal pisatelj pasji kontumac v Berolinu, zakaj pripetilo se je nekaj slučajev, da so se izstradani psi vrgli na otroke. Če danes človek strada, strada dvakrat bolj žival in predvsem pes. Ne, vso so vzeli za vojaško vprego. Cuvaji in drugi manjši psi so ostali doma. In za te ni ne mesa, ne krompirja, ne skorjice kruha. Izročeni so na milost in nemilost samim sebi, kjer kaj iztaknejo ali izgrebejo, zdaj na gnoju, zdaj na mrhovišču, to je njih hrana. Nitijen pes ni dobil v številnih slučajih člove-

ške hrane. Znano je, da komedijantom in ciganom ne smrdi pasja pečenka. Žal, da so mnogi ljudje, kateri ne samo, da ne dajo psom jesti, ampak še vode nimajo zanje. Na najbolj pekoči solnčni vročini se zvija privezan pes od žeje, ali marsikateri človek nima zanj časa, ne čuta. Nič drugače ni z mački. Po mestih, kjer ni zanje mleka, so jih mnogi njih ljubitelji odnesli v neznane kraje, kjer so jih prepustili njih usodi. Vse polno tujih mačk se poteplje in potika po podstrešjih, po vrteh in nasadih in se hranijo kakor vedo in znajo, s ptiči in drugače. In konji? Pri bedni in bori piči, ob pomanjkanju sena in ovsu kakor so, se zahteva z bičem od njih isto delo kakor v dobi miru. Dan na dan smo priče mučnih prizorov surovih voznikov, trpinčenja konj, ko ne morejo potegniti pretežkega voza. In s kakšno surovostjo se goni govedo, zdaj večjidel krave, po ulicah v klavnico. Tu padajo in se vsipajo udarci še tik pred smrtno na izstradano živinčo, ki ima zabraniti za trenutek

kor sveža moka ali sveže testo; ali kakor Janež, ali kakor česenj.

Druge vrste vonja pa ni tako lahko spoznati; v obče lahko rečemo, da so vse lističarke užitne, ki prijetno diše in so ugodnega okusa.

Izogibati se pa moramo vseh gliv, ki so zoprnega, gnušnega, omotnega, rezkega vonja, ali ki diše po žveplju.

Tri posebne skupine lističastih gliv pa imajo še svoje posebne znake, in sicer: a) mlečnice, b) golobice, c) sivke.

a) Mlečnice.

Mlečnice lahko razločimo od vseh drugih gliv, ker izločajo na prerezih ali prelomih iz mlečnih cevi bel ali različno barvan sok, »mleko«. Lističi so prav krhki, prav gosti, neenako dolgi, ker je ob klobukovem robu več krajsih med daljše vtaknjenih; najdaljši segajo pa čisto do beta in se spuščajo nekoliko še ob njem navzdol.

Užitne so vse mlečnice, ki imajo sok rdečkaste barve. Belomečnate mlečnice so le tedaj za gotovo užitne, ako je mleko prijetnega, ljubkega okusa; ako pa mleko na jeziku peče ali žge, — mlečnate glive niso užitne. Tudi rumeno ali vijoličasto-mlečnate glive niso za hrano.

»Mleko« na jeziku nič ne škodi in le kratko časa na jeziku žge ali peče, ali po okusu je belo-mlečnate nazlaglje spoznati če so užitne ali ne.

Nekatere mlečnice s pekočim belim mlekom so tudi užitne, ali te je treba prej dobro poznati.

Dosedaj še ni dokazano, da je katera mlečnica strupena, tudi za »medenjačo« (lactaria terminosa) ne, ker izgube vse mlečnice s pekočim mlekom s kuhanjem v vodi svojo strupenost, — voda se pa odlije.

b) Golobice.

Golobice imajo popolnoma pravilno postavljene in zelo krhkje lističe. Skoraj vsi lističi so enako dolgi, le tu pa tam se razcepici kateri v vilice ali je pa vstavljen kateri krajiši, — ter se navadno komaj dotikajo beta. Nima nobenega »mleka«, ter nobenega obročka na betu.

Golobice so srednje velikosti, ter se nam kažejo v lepih živih barvah. Najdemo jih skoraj povsod v gozdu.

Nekatere so prav dobre, mnogo jih je pa neužitnih. To spoznamo, če košček zgrižemo. Ako nas peče na jeziku, tedaj gotovo ni dobra. Ako pa je ugodnega, ljubkega okusa, kakor po orehih, lešnikih ali mandeljnih, tedaj je užitna. Na tak način so pa užitne vse golobice, če so njihovi lističi lepe rumene barve.

V naših gozdih je menda okoli 50 različnih vrst golobic, med njimi okoli 30 užitnih. Težko jih je razločiti drugo od druge, posebno pa rdečkasto barvane ne, ker se ena in ista vrsta zelo v barvi izpreminja. Rdečih je 12 dobrega okusa, ki so vse užitne, pekočega okusa je pa 5 »rdečkarjev«, med njimi 2 strupena: strupena golobica (russula emotica) in krvava golobica (russula sanguinea).

c) Sivke.

Sivke so sicer različnih barv, pa tudi tedaj so nekoliko sivkasto nadahnjene. Lističi so mehki, vpogljivi in prav na gosto nasajeni, ter se večkrat razcepijo v vilice, med katere so še krajsi lističi vmeseni, in so le nekoliko z betom zraščeni. Plodišča niso krhka kakor pri prejšnjih dveh skupinah, ampak vendar (vpogljiva).

Strupena ni nobena sivka. Le nekatere so zaradi slabega vonja ali okusa neužitne; vse druge nam dajejo prav dobro hrano.

d) Pri drugih lističastih glivah pa moram posebe opozoriti na »glive gomolnjice« (amanitae), ki imajo spodnji konec beta (pečja) gomoljasto odebelenega. Med njimi so najhuje strupene dve, oziroma štiri: navadna rdeča mušnica (amanita muscaria), ki jo skoraj vsak človek pozna, in pa — bleda mušnica (amanita bulbosa [mappa]) s tremi različki: rumena (a. citrina), zelena (a. viridis) in bela (a. alba).

Rasti so vse iste in imajo vrh klobuka bele krpice, kakor rdeča mušnica, samo manjše so, pa prav »elegantne postave«.

Zastrupljenje z mušnicami se opazi šele čez več ur, ko ni mogoče več pomagati.

Te štiri glivice so res pravi strah! — In le-te so spravile vse glive na tako slab glas.

Pri slučajnem zastrupljenju je treba najprej želodec izprazniti, izbljuvati, zatoj mlajšo vodo piti, in po bljuvanju sveže mleko uživati, in takoj tudi po zdravnika poslati.

III. skupina: bodičaste glive ali ježevke. Bodičaste so tiste glive, ki imajo na spodnji strani klobuka namesto cevk ali lističev ločene pa na gosto nasajene tanke mehke bodice kakor jež.

Strupena ni nobena ježevka. Nekatere so neužitne, ker so preveč zategle ali usniate; mehko in rahlo mečnate so pa prav okusne, posebno iste, ki imajo bele, sive ali rumene bodice pod klobukom. Iz njih se dela najboljša gobja moka.

IV. skupina: betičaste ali grmičaste glive. Grmičaste ali betičaste glive so najbolj podobne brezlistnim grmom, ki imajo mnogo vej in vejc, na koncu pa navadno nekoliko odebeleno betice ali prsteca, ki so prevlečene s trosotvorno plastjo (plodovnico).

(Dalje.)

Naročajte nabitke iz usnja, s tem prihranite podplate. Cena z žeblički za en par za gospode K 1.80, za dame K 1.50, za otroke K 1.20. Zaradi drage poštne priporoča se naročiti za več parov skupaj. Dobe se pri Peter Kozina & Ko. v Ljubljani.

Z globoko potrtim rtem naznam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je moj iskrenoljubljeni soprog in če

Franc Babnik
iz Kamne gorice pri Šent Višu nad Ljubljano

padel na bojnem polju dne 2. novembra 1916. na Hudem Logu pri Gorici ter zapustil soproga in nepreskrbljenega otroka.

Rožna dolina, dne 22. 9. 1917.

Franc Babnik

Zahvala.

Za obilne dokaze iskrenega sočutja, ki so nam došli povodom smrti našega iskrenoljubljenega soproga, oziroma očeta, starega očeta, gospoda

Martina Švigelj
hišni posastnik

izrekamo tem potom našo najiskrenješo zahvalo; dalje č. g. kapl. Trnovskemu za obisk in tolažbo ranjkega, darovaljem prekrasnih vencev in šopkov ter vsem, ki so spremili nepozabnega pokojnika na njega zadnji poti.

Globoko žalujči ostali,

Konjak

iz vin lastnega pridelka destiliran, pri slabostih vsled starosti in težkočah v želodcu že več stoljetij sloveč kot krepčilo za ohranitev življenja. Razposilja 12 let starega 4 pollterske steklenice franko po pošti za 48 kron, mladega triletnega, čudovito učinkujocih kot bol lajšajoče vribalno sredstvo pri trganju v udih, 4 pollterske steklenice za 40 kron. Vino od 56 litrov naprej. Beli rizling in rdeči burgundec po K 4.20 liter.

Benedikt Hertl,
graščak, grad Golič, Konjice, Stajer.

Še se gospodična

ki bi imela veselje do loterije. Pouk v tej stroki dobi istotam. — Več se pozove v upravnosti »Slovenca« pod Šifro »Pos.ena 2413«.

Rupi se kostanjev les

nad 10 cm, franko vagon. — Ponudbe z navedbo cene in železn. postaje pod »Domači kostanj 2412« upravi Slovenca.

Išče se priden, zanesljiv 2416

Hlapec v konju

Oglasiti se je Dunajska cesta štev. 66.

Gostilna

se vzame v najem.

Ponudbe naj se pošljajo na

Mar. Achmann, Sp. Šiška, Celovška cesta 31. 33.

Naročajte „SLOVENCA“!

„Slovenska Matica“ naznanja, da je umrl njen mnočoljetni odbornik, gospod

Fran Maselj

dne 20. septembra 1917 v Pulkavi pri Oberhollabrunnu.

Bodi mu trajen in časten spomin.

LJUBLJANA, dne 21. septembra 1917.

Hotelska delniška družba „TRIGLAV“

o likvidaciji

v Ljubljani

vabi gg. delničarje k

zadnjemu občnemu zboru

ki se vrši

u forek, dne 9. oktobra 1917 ob II. uri dopoldne v gorejih prostorih Ljubljanske kreditne banke v Ljubljani, Stritarjeva ulica 2, s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo likvidacijskega odbora o stanju družbe.
2. Določitev likvidacijske kvote, ki naj bi se izplačala na vsako delnico in razrust družbe vsled končane likvidacije.
3. Slučajni predlogi.

Opomba: Gg. delničarji, ki se hočo udeležiti občnega zборa, morajo položiti 6 dni pred občnim zborom svoje delnice pri Ljubljanski kreditni banki v Ljubljani; na vsako delnico pripade 1 glas.

Ljubljana, 21. septembra 1917.

LIKVIDACIJSKI ODBOR.

Naš srčnoljubljeni, nadvse dobr

FRANI

c. in kr. poročnik v polku gorskih strelec, imejitelj srebrne svinčne za hrabrost in Karlovega križa

je padel dne 9. avgusta na rumunskem bojišču v starosti 20. let in bil naslednji dan pri Tifesti začasno položen v daljni tuji grob,

V cvetju svoje tako nadpolne mladosti si šel, naš nepozabni Franci od nas, ki smo te tako ljubili. — Počivaj mirno, ti naš dobr, vročeljubljeni in prosi pri Bogu za nas, da se enkrat nadzvezdami snidemo.

Vse, ki so našega ljubljence poznavali, pa prosimo, da mu ohramo blag spomin!

SKOFJA LOKA, 22. septembra 1917.

Jan in Franja Žužek
starši,

Tone in Vika
brata

Angelica
sestra.

ZAHVALA.

Povodom smrti naše ljube hčerke

MICU

izkazano nam je bilo z mnogobrojno udeležbo pri pogrebu, z darovi prekrasnega cvetja in z dopolnilimi sožaljnimi izrazi toliko sočutja, da ne najdemo pravega izraza zahvale.

V srce nas je ganila ta mnogobrojna udeležba njenih cvetje nosečih součenk pri pogrebu, s čemer so spomin našega predobrega otroka posebno počastile.

V neskončni bolesti so nam bila v resnici najboljša tolažba tako mnogobrojna sočuteča srca.

Trbovje-Voda, dne 17. septembra 1917.

Rodbina Franc in Ivana Dolničar.

2415

**Vabilo
na
dobrodelni shod,**

ki ga pirede združena karitativna društva (Vincencijeva družba, Patronat, Dobrodelnost)

v četrtek, dne 27. septembra v Ljubljani.

Ob 8. uri zjutraj v cerkvi Srca Jezusovega sv. maša, ki jo opravi presveti gospod knezoškop. Nato pridiga.

Po končanem cerkvenem opravilu (kmalu po 9. uri) zborovanje v dvorani Rokodelskega doma (Komenskega ulica št. 12).

— o —

1. Mir in ljubezen! — Dr. Franc Jež.
2. Nrvna propadlost in sredstva zoper njo. — Dr. Anton Zdešar.
3. Vojna in mladina. — Sodni svetnik Fr. Milčinski.
4. Skrb za vojne sirote. — Župnik Anton Mrkun.
5. Socjalna preskrba invalidov. — Vladni vetrnik Ivan Šubic.
6. Domacije za invalide. — Dr. J. Ev. Krek.
7. Žensko vprašanje. — C. kr. učiteljica M. Štupca.
8. Pomoč beguncem in obnovitev Goriške. — Dr. Franc Pavletič.

— o —

Iz razporeda je razvidno, da je namen shoda ta, da se karitativno delo med nami sploh poživi, a zlasti, da se posvetuje, kako popraviti in ozdraviti rane, ki jih je prizadejala vojska.

Ljubljanci in vsi, ki imate srce za bedo bližnjega ter vam dopušča čas, pride te k temu za sedanj čas tako potrebnu zborovanju!

Združeni odbor dobrodelnih društev.

Cesar Karel na potovanju.

Ako cesar potuje, se preseli le od ene pisalne mize k drugi — namesto v svoji sobi dela v železniškem vozlu. Stalni cesarjevi spremljevalci: generalna pobočnika, službujoča krilna pobočnika, častniki in uradniki vojaške kabinetne pisarne, zastopnik zunanjega ministrstva, potem — kakršen je že cilj potovanju — najvišji dvorni mojster, zunanjji minister, ministrski predsednik, načelnik generalnega štaba, kateri namestnikov ali deželnih predsednikov prihajajo v železniškem vozlu ravnotako po večkrat na dan pred vladarja, da mu poročajo, kakor v Laxenburgu ali Reichenau-u.

Cesar čas na potovanju tako zelo izkoristi, da ga na potu tja ali nazaj spremlja kabinetni ravnatelj, vojni minister, vojaški generalni guverner, kateri vojaških poveljnikov, strokovnih ministrov, velikih županov ali strokovnih referentov. Tisti, ki pridejo na vlak ob povratku, prinesejo s seboj najnovješte akte. Cesar zahteva tudi na potovanju čim najhitrejše poslovanje in po njegovi zaslugu je vsak spis tako hitro rešen, kakor le dopušča študij in dnevni red. Cesar na potovanju živi z monarhijo in svetom kakor cesar doma. Dvornemu vlaku je prideljen poseben voz za brzojavno in telefonsko napravo, ki omogočuje, da se more na vsaki postaji ali pa tudi kjerkoli na progi napraviti zveza z državnim brzojavom in telefonom, tako da more cesar vsak hip dobiti neposredna poročila z vseh bojišč, pa tudi iz vseh krajev monarhije. Tudi vsi vozovi dvornega vlaka so zvezani med seboj po telefonu. Iz tega se vidi, da mladi cesar niti za hip ne izgubi izpred oči vseh važnih dogodkov na bojiščih in v zaledju. On zasleduje boje v prostoru Ocene, na gori Sv. Gabrijela, na planoti Sedmih občin, zasleduje pa tudi politične in druge važne dogodke v širini državi. Vedno bdi nad vsem, vedno je zaposlen z delom za vse. Cesarjeva potovanja ne služijo razvedrilu, marveč resnemu, težkemu delu.

Ob begunski oblečnici.

Nikdar ne pozabim 6. avgusta 1916! Bil je krasen, poleten dan. Ljudstvo praznično oblečeno je ravno hodilo k maši. Ura je bila pol desetih dopoldne. V zraku nenadno divje završi in zatuli, potem pa poči, da se zemlja stresce. Blizu stoječi častnik meni, da je to poskus z novim topom v Prvačini, jaz pa sem slutil, da je to bil prvi italijanski pozdrav našemu Dornbergu. In tako je tudi bilo! Čez četr ure pada druga in zopet čez četr tretja granata. Ljudstvo pa preplašeno in zbgano na noge. Vsak popade, kar je najnajnejše potreboval ter beži na polje, v vinograd ali v bližnjo vas. Od takrat ni bilo več

miru, ne obstanka, in ko nas je še osupnila grozna novica, da bomo evakuirani, minila nas je vsa dobra volja ter smo se vdajali v temne misli begunstva ter z njim spojenega trpljenja. Granate so nam vedno grozile, niti trenutka nismo bili varni pred njimi. Nemi, otožni in pobiti smo tavali po najnajnejših opravkih dokler ni došla prebitka ura ločitve. V tistem težkem razpoloženju sem spisal spodaj natisnjene verze. Žal, da so se vse prorokbe uresničile! Sedaj, po enem letu svojega težavnega begunovanja, prijavim in poklonim te-le vrstice svojim nesrečnim sorojakom, beguncom in sotripcem. Iz vse svoje duše pa želim, da bi kmalu minilo naše neznosno gorje, da bi se kmalu povrnili v milo svojo domovino, tja na tiste ruševine, tja na svojo lastno, s krvjo namočeno grudo, katere tako neizmerno ljubimo! Bolje tara v barak nego tu v palači, bolje tam kremplj ko tukaj meso. Zato pa bolečno vzklikam: Domov, ah domov! To je prva in zadnja misel vsakega našega mukotrpnega, v pregnanstvu prožfega dneva.

28. septembra ob 5. uri popoldne sem iskal zavetja pred bobnečimi granatami v gostoljubni hiši Justa Lisjaka v Želovčah in ob treskanju granat sem nasanal naslednje kitice:

Domovini v slovo.

Moja duša ni vesela,
Bec prehuda jo teži,
Tužno pesem bo zapela,
Tužne struni naj zveni!

Dornberg, moj dragi, mili,
Zdaj težko te zapustim,
Pač nerad in le po sili
Je od tukaj poslovim.

Divja vojska k nam udarja
Ter od doma sili nas,
Čujemo že šum viharja,
Torej pojmo, — še je čas!

Oj, sosedje, le hitimo,
Že granate padajo!
Torej pojmo, — pospešim,
Da vsaj sebe rešimo!

Svoje žulje, svoje srage
In imetje, mili dom,
Vse spomine, svoje drage
Tukaj-le zapustil bom!

Jaz pa daleč odpotujem,
Pojdem tja, v neznani svet,
Premišljujem in žalujem,
Saj grem tja samo trpet.

Tam ne bode znancev dragih,
Lica ne prijaznega,
Mehkih ne besed in blagih,
Tam za nas ne bo srca!

Bodo nas »begunce« zvali
In po strani gledali,
Nas celo se bodo bali — —
Bomo vsem presedali.

Morda bomo i brez strehe,
Morda i brez živeža,
Brez tolažbe, brez utehe,
Polna kupa bo gorja!

Bomo trkali na vrata,
Samo trkali zaman,
Brat ne bo poznal tam brata,
Bode gledal raje v stran.

Gladnim bodo solze teklo
Solze padale v srce,
V srcu bodo solze pekle,
Oh, to bode pač gorje!

In spomin na dom premili
Dušo mučil bo hudó
Saj nam bodo vse razbili.
Kar domá ostalo bo! —

Polja, nograde končajo,
Hiše naše zrušijo,
Domovino razorajo.
Da spoznati je ne bo!

Težka slutnja me navdaja,
Težka slutnja me mori,
Vedno težje mi postaja,
Vedno huje mi grozi! —

A zaman je zdaj tarnanje,
Zdaj pomoči ni za nas!
Ne pomaga zdihovanje,
Prišel je odhodni čas!

Torej znaj, o, hiša moja,
Težko ločim se od te!
Duša plaka brez pokoja,
Milo pa ječi srce! —

Enkrat še pogledam na te,
Enkrat še zakoprni,
Enkrat še pomolim za te,
Tom moj — — in te zapustim!

... bregovi in gorice,
... e tišine čarobne.

Ve ravnice in lozice,
Kak za vami mre srce!

Z Bogom griči in doline,
Z Bogom mili rojstni kraj,
Z Bogom, z Bogom ve planine,
Vas bom videl še kedaj?! —

Torej z Bogom ostanite,
Zdaj, oh, zdaj vas zapustim!
Solze moje, le rosite,
Sam Bog ve, kaj zdaj trpm!

Zdaj pa culico na rame,
Potno palico v roké — —
Mili Bog, — ne zabi na me,
Da ne zruši me gorje! —

T.
Smrt med begunci.
† Oroslav Kos. »Slovenec« in »Slov. Narodi« sta bila prinesla tužno vest, da je umrl Oroslav Kos, c. kr. sodni sluga v pokolu v Zagorju ob Savi na Dolenjskem. — Oroslav Kos je bil rojen leta 1841. v Zagorju ob Savi. Kot dvajsetletnega fante so potrdili v vojak. Služil je tri leta pri lovecih 20. bataljona in ed tam je takoj pristopil k c. kr. orožnikom. Pri orožnikih je služil nad 12 let in to neprehnomu v Komnu na Krasu in to kot postajni vodja. Potem je dobil službo c. kr. sodnega sluge pri c. kr. okr. sodniji v Komnu. V tej službi je bil ves čas, dokler ni pred nekaj leti stopil v pokoj. Poročen je bil z gdč. Finico Hočevar iz Štanjela pri Komnu. Sopoga mu je bila sestra znaneva vpokojenega c. kr. davčnega kontrolejora Jankota Hočvarja. — V zakonu je bil srečen. Pozneje se je pa pojavila bolezna v njegovem družini. V rani mladosti mu je umrlo par otrok in sopoga na sušici. Tako je kot vdovec ostal sam z edinim sinom Dragotinom. Oroslav Kos je bil dober človek. Ljudje v sodnem okraju komenskem so ga radi imeli. Živel je tiko, mirno in zadovoljno v Komnu. — Britka usoda, vojska, je tudi njega pognala v pregnanstvo. Ko je bil Komen ogrožen in so padale granate po občini, je tudi on pobegnil v svoj rojstni kraj, v Zagorje ob Savi, tik ob Štajerski meji. Ustalil se je pri svoji tam emčenih in tam bivajočih sestri. Kmalu je začelbolehati. Po 1 in pol mesečem bolehanju in bolezni je umrl na srčni vedenici v Zagorju, kjer je bil tudi častno pokopan. Rajnki Oroslav Kos je bil dober Slovenec in vrl in vnet patrijet. Volil je 5000 kron (pettisoč kron) vojnega posojila, kar znači, da je bil vnet Avstrijec z dušo in telesom. Živel je v dobrem blagostanju. Z zmernostjo, varčnostjo in skrbljivostjo si je prihranil toliko, da je s svojo pokojnino dobro shajal in si še denar prihranil. Akoravno je ljubil svoj rojstni kraj Zagorje, vendar mu je postal Komen druga domovina, in sicer tako prijubljen, da bi bil rad do smrti tam ostal in tudi pokopan. A človek obrača in Bog obrne. In tako je moral Oroslav Kos umreti v Zagorje ob Savi, in sicer v begunstvu. Tako so se uresničile nolens volens Prešernove besede: »Da v zemlji domači truplo leži«. — Boditi vrlemu možu, ki je nad 40 let zvesto služil cesarju in domovini, lahka domača mu gruda! Blag mu spomin! G. sinu Dragotinu Kos, c. kr. poštarju v Istri, in sorodnikom naše najiskrenejše sožalje. L.

Za Čepovan.

Beguncem naznanjam, da naj pišejo v slučaju kake potrebe, dokler ne naznam stalnega sedeža, na naslov: Val. Pirec, župnik v župnišču na Bledu, Gorenjsko.

Poštnе pošiljatve dobite pri filharmoničnem društvu v Zvezdi v Ljubljani. Eden more vzeti pošto za več oseb.

Kdor ne more pošte dobiti, naj naznani meni svoj naslov, da mu jo jaz pošlim.

Radi begunske podpore se zglastite pri županstvu, kjer stanujete.

Marijina družba naj bere naznanilo v »Bogoljubu«.

Po polju v Čepovanu je več lukan od granat, kakor pa krompirjev v zemlji.

Hiše razen Močilarjeve niso prizadetne.

Bog daj, da bi kmalu pozabili ono težko »Jerncjevo noč« in se zdravi vrnili na dom! Pozdrav vsem, zlasti učencem in učenkam iz vseh šol.

Val. Pirec, župnik.

Vesli za vinogradnike.

Sladkor za vinogradnike. Naši vinogradniki so se oglasili tudi letos za sladkor, potreben za napravo domače pijače in sicer v večjem številu kakor lani. Naprava tropinskega vina postaja namreč zanje čim dlje bolj važna, ker je vino predrago, da bi se dajalo poslom in delavcem in ker je to polvino povsem pripraven nadome-

stek za pravo vino. V očigled današnji draginji bi se moral tropinsko vino pod tem imenom tudi v trgovino spraviti, da bi bilo saj deloma ustrezeno revnejšim in nižjim slojem, ki si ne morejo privoščiti dragocenega vina. Če se danes napravlja pivo iz raznih manj vrednih nadomestil, zakaj se bi tropinsko ne spravilo v promet? S tem bi se ne ustreglo samo potrebam konzuma, ki potrebuje tudi cenejšo pijačo kakor je danes pristno vino, ampak tudi zahtevam časa, ker bi se na ta način najbolj izkoristile po strani dobljene vinške tropine, namreč najprej za pijačo, potem pa še za krmo ali ocet i. dr. Za napravo petjota se nam je letos na Kranjskem dovolilo pa samo dva, vagona sladkorja, tedaj množino, ki približno ne zadostuje potrebam naših vinogradnikov. Merodajni krogci se sklicujejo na to, da imajo do sladkorja pravico le tisti vinogradniki, ki so ga že prej pred vojno naročali. Pri današnji stiski bi se pa tega stališča ne smejo več zavzemati, ker se ne da zagovarjati. Množino sladkorja je treba zaradite tudi pri nas povzdigniti in spraviti v pravo razmerje s kontingentom, ki ga dobe druge dežele. Tirolska dežela bo dobita letos 87 vagonov sladkorja, Dalmacija 70 vagonov in Nižje Avstrijska 32 vagonov. Če dobe te dežele take množine, potem smemo tudi mi z ozirom na naše vinorodno ozemlje in na naš vinski pridelek zahtevati saj 9 vagonov sladkorja, ne pa samo dva. Ker je zadnji čas, da se sladkor razdeli, je nujno potreba, da se potrebna množina sladkorja takoj nakeže in nemudoma odpojišči in razdeli, ker bo sicer zopet prepozno kakor lani. — Naj pri tej prilika pa še to dodam, Drugod dobivajo sladkor tudi za zboljšanje vina, če je namreč mož pre malo sladak, ker ni grezje tako dobro dozorelo kakor bi bilo želeti. Na ta način se veliko sladkorja doda vinu po naprednih vinskih deželih, na Francoskem in Nemškem, kjer imajo najbolj sloveča vina. Tudi na Štajerskem, Nižjem Avstrijskem in drugod se dela že tako. Pri nas ni osljanje mošta v rabi, razen par izjem, ki se ponajo lahko s svojo odlično kapljico. V resnici smo pa po nekaterih naših krajih takega zboljševanja bolj potrebnih kakor so ga drugod, ker so po teh krajih naši mošti radi premalo sladki, če je letina kolikaj neugodna. Zanaprej bo treba tudi pri nas vpeljati tako izboljševanje mošta, saj je sladkor najbolj nedolžno in najbolj zdravo sredstvo za izboljšanje vinskega pridelka, kadar nam letina nagaja. V tem oziru bomo moral začeti tudi pri nas posnemati druge deželane, ki stojijo glede kletarstva in ravnjanja z vinom visoko pred nami. Na Štajerskem in Nižjem Avstrijskem se letos tudi v ta namen dobili nekaj sladkorja na razpolago.

Vojški pozdravi.

Pozdrave pošljajo:

Anton Žnidarsič iz Vidma; Martin Lenarčič, Žabja vas; Anton Gregorič z Goriškega; četovodja Ivan Prešern iz Lesc; četovodja Franc Roškar iz Ljubljane; desetnik Franc Potrč od Sv. Barbare; patruljni vodja Andrej Kelhar iz Brežic; patruljni vodja Jožef Plevnik iz Črnomlja; dragonci Jožef Prešern z Goriškega, Franc Krotec iz Preluke, Neuhauser iz Žerevca pri Celovcu; Andrej Zdolšek, Dolgagora, Senecačnik Anton, Zadobrova pri Celju; Matija Tomažič iz Kut pri Slov. Bistrici; pd. Ivan Krajinik, Suha; R. Simončič, St. Rupert; G. Fajst, Vipava; toničarji: Ivan Oguli, Semič, Jos. Tičar, Cerklje, Peter Križnik, Motnik, Ant. Dovgan, Trnovo; J. Jaklič, Vel. Lašče, Jos. Milnarič, Beljak, V. Pavčnik, Ljubljana, Fabjan Pavšnar, Koroško, Ludvik Smerekar, Trebnje, Ivan Išč, Cerklje. — Blag

Pri trganju v udih, revmatizmu v glavi, ledju in plečih se doseže z rabo naravne „Franz-Josef“-grenčice lahno odvajanje z enako naglim kakor zmernim razbremenjenjem prebavnih potov, pospeši izločitev vode in menjava snovi ter očisti kri.

Primarij
oddelka za očesne bolezni
deželne bolnice
dr. A. Botteri
je otvoril svoj ambulatorij
v Beethovnovi ulici št. 6.
Črčnina od 10. do 12.
in od 2. do 3.

Prodaja se dobro ohranjen

glasouir

za tako nizko ceno. Poizve se pri Jožefu Kogovšek, Boh. Bistrica 131.

Mostne vase

(Brückewagen)

vseh velikosti izdeluje Ivan Rebek, umetni ključavnica, Celje, Poljska ul. št. 14. Priporoča se za cenj. naročila.

V okolici Kranja ste naprodaj

2 hiši,

veda s podom in vrtom, manjša pripravna za penzionista. Natančne podatke daje Marijana Lekar, Rupa 8, p. Kranj.

Suh, dobro dozorelo**seme solnčnih rož**

kupi Mat. Dežman, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6.

Prodaja se

hiša z vrtom

v prijetnem kraju na Spod. Štajerskem. Naslov pove iz prijaznosti upravnosti Slovence pod št. 2361 (ako znamka)

Kupim 5-8 kg lepih, svežih

BRUSNIC (Preiselbeeren)

Cenjene ponudbe in ceno se prosi na naslov M. Mallinger, Kozje pri Brežicah, Štajersko.

Kupi se vsaka, tudi najmanjša množina, dobro posušenih

olupkov hrustek in jabolki vsako posebej, po 2 K in dobro posušene prešenine hrustek in jabolki po 30 vin. kg. Ponudbe in pošiljatev se prosi na tvrdko Franc Kos v Ljubljani.**Kupim večje posestvo**

na Gorenjskem ali na Dolenjskem (tudi na Spodnje Štajerskem) Ponudbe na upravnosti Slovence pod „Večje posestvo“ 2386.

Želod

kupim do 50 wagonov in plačam, kakor je suh, od 55 do 70 K za 100 kilogram.

Družji kostanj

od 25 do 30 K za 100 kilogramov

Suhe gobe

po maksimalni ceni 32 K za 1 kilogram. Ponudbe na Franc Pogačnik, Ljubljana, Dunajska cesta št. 36.

Podkve

za konje se dobro porabne so na izbiro v »Tovarni za kleja (Leimfabrik) v Ljubljani.«

Jožef Jug
Ljubljana, Rimská cesta 16
se priporoča cenj. občinstvu za vsa v to stroko spadajoča dela. Solidna in točna posrežba. Jamčim, da delam samo s pristnim firnežem.

Odda se takoj

meblovana soba

Naslov se izve pri upravi pod št. 2395.

KARBONIT-baterija

je pač najboljša prihodnje sezije Napravljena po novem načinu. Cena komadu 1 K od tovarne. Poštni zavoj 38 kos., 40 K franko po povzetju. Le razprodajalcem, Karel Neumann, Kralj. Vinograd V. 1689.

Trgovski učenec z dobrimi spričevali, star 16 let in pol, poštenih staršev, ki se uči že dve leti trgovine, želi radi slabih razmer vsed vojne. vstopiti v drugo trgovino za 1 leto učne dobe. Najraje gre v Ljubljano, oziroma v drugo mesto, eventuelno tudi na doželo v večjo trgovino, mešano ali manufakturno. Ponudbe sprejema upravnštvo „Slovence“ pod številko 2320.

Cunje, kosti, želod in divji kostanj

kupuje po dnevnih cenah za c. in kr. vojaško oblast edino pooblaščena tvrdka

Viktoria Panholzer

Pražakovova ulica št. 4, Ljubljana, katera tudi želečim izda dovoljenje za pošiljatev.

Henrik Weisz Nagysallo (Kom. Bars) Ustan. 1910. dobavlja po povzetju naslednje čevlje z usni, podplati v vseki velikosti. Riziko izključen. Zamenjava dovoljena. S cevjem med vojno ni mogoče postreči. Par damskih čevljev okoli K 35, - K 45, - K 55 in 65 K. Par čevljev za strapce (bakanci) okoli K 48. Par čevljev za gospode K 50, 60 in 70. Bakanci z lesennimi podplati par K 25, 1 par plata, čevljev pravimi usnjati, podplati od st. 40-46 po K 20. Čevlji za otroke najceneje. Otroški čevlji K 30. Otr. čevlji z lesen. podplati iz platna od st. 29-32 K 7.

Malinsko sok

vsebuje 60% sladkorja, nad 50 kg na debelo ponudi v dobavo

I. Gigović
Sisak (Hrvatsko).

Vinski kamen, suhe gobe, kumno, med, vosek, sveže in suho sadje, smrekove storže, sploh vse deželne in gozdne pridelke, kakor tudi vinski sode in vse vrste praznih vreč kupi vsako množino po najvišji cenah veletrgovina Anton Kolenc, Celje. 1854 (1)

Prazne vreče

vsake vrste, suhe gobe, kumno, jačnež in druga semena kupuje vedno in v vsaki množini in plačuje po najvišjih dnevnih cenah firma:

J. KUŠLAN, KRAJN, Gorenjsko.

Naznanilo.

Cenjenim hišnim posstnikom si usojam vladljivo javiti, da prevzamem vse

slikarska dela

za mesto in deželo. Najnovejši vzorci na razpolago. - Delo solidno. - Cene zmerne. - Cenjena narocila prosim na naslov:

Adolf Perko, slikarski mojster Ljubljana, Stari trg 9/III.

Najpopolnejše nadomestilo**ŠKROB (štirko)**

da se brez pranja, brez škrobiljenja ter brez likanja lahko očisti vsak ovratnik in manšete. Dobiva se v vsaki trgovini.

Glavna zaloga pri tvrdki

Milan Hočevar

v Ljubljani, Sv. Petra cesta 30.

Istotam dobivate krtače za ribanje.

1917

Slav. občinstvu in gosp. trgovcem priporočam slammate čevlje (čulje)

in slammate podplate za v čevlje katere sem začel izdelovati, tako da ustrezem lahko vsaki zahtevi. Ker je druga obutev tako draga, boste ta za osebe, ki imajo opravilo v sobah, prav dobro došla. Naj vsak poskuši! FRANC CERAR, tovarna slammikov v Stobu, pošta Domžale pri Ljubljani. 1622

Zamaške

nove in stare kupi vsako množino tvrdka JELAČIN & Ko. Ljubljana ljubljanska industrija probkovih zamaškov.

Zaloge v Ljubljani:

A. Šarabon in Julius Elbert.

F. BATJEL (prej v Gorici) Ljubljana, Stari trg št. 28

Močka in ženska dvokolesa še s staro pnevmatiko, šivalni in pisalni stroji, gramofoni, električne žepne svetilke. - Najboljše baterije. Pošabno nizke cene za preprodajalce. 1775

Mehanična delavnica na Starem trgu 11

Proda se v središču Bleda

trgovska hiša

zraven je tudi 2.916 m² vrta. Naslov pove uprava tega lista pod št. 2165.

Deklica, 15 let starca, ki je absoluirala šest razredov ljudske šole, večna slovenskega in nemškega jezika, želi vstopiti kot

učenka

v kako trgovino. Več se izve v upravnosti pod št. 2365, ako znamka za odgovor!

Kostanjev les

od 1 m dolgosti, 10 cm debelosti naprej

v deblih in polenih

kupi po najvišji ceni tvrdka

J. Pogačnik,

Ljubljana, Marije Terezije cesta št. 13.

2407

Cunje,

kupuje: E. Kotzbek, Kranj.

2388

Kupi se nova ali stara pa dobro ohranjena

ročna mlatičnica

z gonilom (tribo). Ponudbe z najnižjo ceno na upravo „Slovence“ pod št. 2388.

Modistinja in prodajalka

se sprejmeta takoj.

Modni salon MARIJA GOTZL, Ljubljana Židovska ulica št. 8.

Suhe gobe (čurčke)

lepo sušene kakor tudi prazne vreče, brinjevo olje, lašnike in oreho

kupuje po najvišjih dnevnih cenah

M. Rant, Kranj

prva eksportna tvrdka deželnih in gozdnih predelkov.

se sprejmejo takoj pri tvrdki Fotočnik & Novak Ljubljana, Gradišče 7. Plača po dunajskih tarifih. Išče se tudi VAJENKA.

Srbetico, lišaje

odstrani prav naglo dr. Flesch-a izvir „rujava mazilo“. Mali lonček K 160, veliki K 3— porcija za rodilno K 9—. Zaloge za Ljubljano in okolico: Lekarna pri zlatem jelenu, Ljubljana, Marijin trg 1520

Naprodaj sta

2 plemenski kobili

3 leta stari, Ljubljana, Poljanska c. 55.

Naznanilo kolesarjem!

Novo! — došlo — Novo!

Nadomestilo plaščev in zračnih cevij za dvokolesa. Za eno kolo stane K 17—, najnovejši elastični modeli K 38—. Nove žepne električne svetilke brez baterij, dajo lepo trajno svetlobo K 30—. Več različnih šivalnih strojev po ceni. Moška in ženska dvokolesa še s staro pnevmatiko.

F. Batjel, Ljubljana, Stari trg 28.

Odda se v najem takoj

harmonij in nekaj pohištva.

Več pove upravnosti „Slovence“ pod št. 2358. (Znamka za odgovor!)

Krave

dobre molznice ter mladi

prašički

so naprodaj pri F. ŠKRJANEC, p. Radomlje pri Kamniku.

Priporočilo. Pripisani javlja č. g. duhovnikom in slovemu občinstvu, da sem radi oprostitevo vojaščine zopet začel izvrševati svojo obrt, ter se prav toplo priporočam za cenejno naročila. — Izgotavljen imam kip Marije čist. spomen, visok 182 cm in kip Lurdske Marije, visok 150 cm, katera se lahko takoj po primerenih cen oddasta, 2327 Fr. Ks. Tončič, podobar, Kamnik, Gorenjsko.

K rodbini 3 oseb v Ljubljani še se boljša

služkinja.

Znati mora tudi nekaj kuhati. Plača in hrana dobra. Naslov se pozve pri upravi pod št. 2339.

Nabirajte zelišča!

Dobava v septembru.

Brajje Kunz

Dunaj XIX. Pokernygasse 7

plačajo za dobro posušene

jagodove liste	K 4-
robidoove	K 2-
malinove	K 2-
česnjeve	K 1-50
višnjeve	K 1-50
grozdjičeve liste	K 2-
agresove	K 2-
treslikine	K 4-
trpotčeve	K 2-
dresnjeve	K 2-
lipove	K 1-20
detelinje (medene) liste	K 2-
poprove mete	K 1-20
materne dušice	K 3-
česmčinjevo Hst.	K 1-20
šipek	K 0-60
česminje	K 0-60

za kilogram žitve 1917
Priporočite k potrebščinam domovine!

Zdrav in čvrst dečko

star 10 let, ki ima veselje do vsakega dela, se odda za svojega. Naslov se izve pri upravi lista pod št. 2377.

20 mladih

prašičkov

7-8 tednov starih je naprodaj v Rudniku št. 2. Ogledajo se lahko vsak dan na licu mesta.

V popolno oskrbo sprejemem krepkega

mladeniča

za dnevno delo v pekariji, event. kot učenca. TER. BIZJAK, pekaria, Ljubljana, Poljanska cesta št. 25.

Hišnik in Šolski sluha

s prosto oskrbo se sprejme v Ljubljani. Cesarja Jožefa trg 10.

Automatična past
za podgane K 5-80, za miši K 4-00, love brez nadzorstva do 40 živali v eni noči, ne zapuste nikako sledi in se same zopet nastavlja. Past za ščurke »Rapide« vjame na tisoče ščurkov v eni noči, po K 5-70. Past za muhe s Novac komad K 2-80. Povsod najboljši uspehi. Mnogo zahvalnic. Pošilja se po povzetju ali proti predplačilu. Poštnina 80 vin. Izvoz tvrd. Tintner, Dunaj III. 130 Neuflingg-L-26

Koštanjeve in bukove hlode

kupi vsako množino franko vagon

Strojna tovarna SAMSA & Co v Ljubljani.

Vpoštevajo se le pismene ponudbe z navedbo cen.

Zahajevanje slovenski cenik!

Naslov: Jos. Petelin, Ljubljana.

Priporoča se tvrdka

JOS. PETELINC

tovarniška začrta za živinalnih strojev.

Stroji v raznih opremah in sistemih, pripravite kakor tudi luxus-opreme vedno v začrta. Pouk v umetnem vezenu brezplačen!

Ljubljana,

bližu frančiškanskega mostu, levo, ob vodi tretja hiša.

10 letna garancija!

Tehnična pisarna

2780

za izvršitev vsakovrstnih načrtov in proračunov. Oblastveno konč. zasebna posredovalnica za nakup in prodajo zemljišč, gozdov in posestev.

VALENTIN ACCETTO

zapriseženi sodni izvedenec

v Ljubljani, Trnovski pristan št. 14.

Izvršujem na željo tudi privatne cenitev v mestu in na deželi. Prodajalci in kupci naj se obrnejo na gori označeno posredovalnico. Prevezem tudi stavbinska dela in nadzorovanje. Tajnost zajamčena.

A. & E. Skaberne

Rajnovejše bluze za dame

Mesni trg št. 10.

1304

Dražbena prodaja.

Pri poveljništvu trenske skupine v Ljubljani na zbirališču Tivoli se vrši v soboto dne 29. septembra tl. ob 9. uri dopoldne

dražbena prodaja okoli 200 žrebet

Dražbe se morejo udeležiti le take osebe, ki se morejo izkazati s potrdilom okrajnega glavarstva, da so res poljedelci oziroma konjerejci. Trgovci s konji in meštarji so od dražbe izključeni.

Posojilnica v Mariboru

(Narodni dom)

razpisuje za šolsko leto 1917 in 1918

Ustanove za dijake visokošolce

1. dr. Franc Rapočevih devet po 300 K.
2. Posojilnice dve po 300 K.

Pravico do ustanov imajo dijaki slovenske narodnosti (za dr. Rapočeve ustanove posebno iz mariborskega in šoštanjskega okraja).

Prošnjam je treba priložiti krstni list ali domovnico, ubožno spričevalo, spričevala o izpitih ter indeks.

V prošnji naj se omeni, ako že dobiva prošnjik drugod kako podporo ter naj se navede tudi študijski semester.

Prošnje je vložiti do 20. oktobra 1917 pri Posojilnici v Mariboru (Narodni dom).

Ravnateljstvo.

Jaz Anna Csillag

s svojimi 185 cm dolgimi orjaškimi laskmi, ki sem jih dobila po 14 mesečni rabi pomade, ki sem jo iznašla sama. To je edino sredstvo proti izpadanju las, za njih rast in negovanje, za ojačitev lassisca, pri moških krepko pospešuje rast brade, in že po kratki dobi daje lasem in bradi naravn blesk in počutnost in jih varuje pred prezgodnjim osivenjem do najvišje starosti.

Lomček po 6, 10 in 15 kran.

213 Po pošti se pošilja vsak dan po vsem svetu s poštnim povzetjem ali denar naprej iz tvornice, kamor je naslavljati vsa narocila

Anna Csillag, Dunaj, I., Kohlmarkt 11.

Tovarniško poslopje

nekdanje pivovarne v Mengšu z vodno močjo 35 HP, stanovanjskim poslopjem, hlevi in zemljišči, okroglo 92 oralov, se preda.

Ponudbe je nasloviti na Ljudsko posojilnico v Ljubljani, Miklošičeva cesta.

ILIRSKA BANKA V LJUBLJANI

SELENBURGOVA ULICA ST. 1

IZVRŠUJE VSE BANČNE TRANSAKCIJE NAJKULANTNEJE

FINANCIRA VOJAŠKE DOBAVE IN APROVIZACIJSKE KUPČIJE.

DAJE PREDUJME NA BLAGO. :: ESKOMPTIRA MENICE, FAKTURE IN TERJATVE.

POSPEŠUJE TRGOVINO, INDUSTRIJO TER UVOD IN IZVOZ

VLOGE NA KNJIŽICE OBRESTUJE PO 4% :: VLOGE NA TEKOČI RAČUN PO DOGOVORU.

Ne puščajte otrok samih, da se požari omejijo!

Vzajemna zavarovalnica
proti požarnim škodam in poškodbi cerkevih zvonov
Ljubljana :: Dunajska cesta št. 17.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. vsozrajetne izdelane stavbe, kakor tudi stavbe med časom zgradbe; 2. vse promično blago, mobilije, poljsko orodje, stroje, živilo, vronove in onako; 3. vse poljske pridelke, žita in krmo; 4. zvonove proti prelomu; 5. sprejema tudi zavarovanja na življenje, oziroma doživetje in drugo kombinacije in proti nezgodam, vsakvrstna podjetja, obrti kakor tudi posamezne osebe za deželno nižjeavstrijsko zavarovalnico, od katere ima tudi deželni odbor kranjski podružnico.

Varnostni zaklad in udnine, ki so značale 1. 1913. 223.266 kron 17 vin., so poskočile koncem leta 1913. na 735.147 kron 17 vin. Tedaj čimvečje zanimanje za ta edini slovenski zavod, tembolje bo rastel zaklad.

Ponudbe in pojasnila da ravnateljstvo, glavno poverjenshtvo v Celju in na Proseku, kakor tudi po vseh tarih nastavljeni poverjeriki.

Cene primerne, hitra cenitev in takojšnje izplačilo. 1430

Ne puščajte otrok samih, da se požari omejijo!

Ustanovljeno 1842. — Telefon št. 154.

BRATA EBERL

Prodaja oljnatih barv, lakov, firneža, čopičev, barv za umetne in sobne slikarje, barv za zidovje, sploh vseh v najino stroko spadajočih predmetov v priznani najboljši kakovosti, pri točni in vestni postrežbi. 1914

Cene kolikor mogoče zmerne.

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 6.

Nasproti hotela »Union«

Najboljši in najpopolnejši so le

povsed
hvaljeni in
priljubljeni

Pfaft Šivalni stroji

Samo pri IGN. VOK Samo pri

povsed
hvaljeni in
priljubljenispecialna trgovina s Šivaln. stroji, kolesi ter zraven spa-
dajočimi deli Ljubljane, Sodna ul. 7, poleg justične palače.Plek v veziju, krapni pe-
rič, ločavac - brezplačno!

Ustanovljeno 1. 1893.

Ustanovljeno 1. 1893.

UZAJEMNO PODPORNO DRUŠTVO v Ljubljani

registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posojila proti poroštvo, začasti življenjskih polic, posestev, vrednostnih papirjev ali zaznambi na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7%, 15 ali 22% letih v od-
sekih ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdo želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani,
Konгресни trg št. 16, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Zadruga sprejema tudi hranilne
vloge in jih obrestuje po 4%.

Društveno lastno pramočlenja znača koncem leta 1915
519.846.49 krov. Določnikov je bilo koncem leta 1915
1924 s 15.615 deleži, ki reprezentujejo jamstvene
glavnice za 6.088.850 krov.

za razpošiljanje
jajc in sadja!

Skatje za poštne
in vojnopoštne

pošiljatve vseh velikosti priporoča kartonaž. tovarna

I. Bonač sin, Ljubljana.

Kranjska deželna podružnica

n. a. deželne življenjske in rentne, nezgodne in jamsivene zavarovalnice
v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12/II

sprejema zavarovanje na doživetje in smrt, otroških dot, rentna
in ljudska nezgodna in jamsivena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije. Najugodnejši pogoji za vojno zavarovanje.

Stanje zavarovanega kapitala K 175.000.000 — Stanje garancijskih fondov K 55.000.000 —

Zavod temelji na vzajemnosti. — Prospekti zastonj in poštne prosto.

Sposobni zastopniki se sprejemajo pod najugodnejšimi pogoji.

1831

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6, za frančiškansko cerkvijo,
sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po

4¹/₄%

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike,
tako, da dobe le-ti od vsakih 100 krov čistih 4 krovne 25 vinarjev na leto.

Rezervni zakladi znašajo
okroglo en milijon krov.
Stanje hranilnih vlog je bilo
koncem leta 1916 okroglo
26 milijonov krov.

„Ljudska posojilnica“ sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago poštne položnice. Sprejema
tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadružnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje, na osebni
kredit proti poroštvi ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskomptujejo najboljše.